

ШАЙЛОО 2021

КР ЖОГОРКУ КЕҢЕШИННИН
ДЕПУТАТТАРЫН ШАЙЛОО
БОЮНЧА ГИД

ЖК ШАЙЛОО
ВЫБОРЫ
ELECTIONS
28.11.2021

Европадагы Коопсуздук жана
Кызматташтык Уюмунун
Бишкектеги программалык кеңсеси

Бул публикация Норвегия Өкмөтүнүн, Финляндия Өкмөтүнүн, Германия Өкмөтүнүн жана Швейцариянын Өнүктүрүү жана Кызматташтык Агенттигинин (SDC) Швейцариянын Тышкы иштер министрлигинин Федералдык департаментинин колдоосу менен ЕККУнун Бишкектеги Программалык кеңсесинин «2020-жылдагы парламенттик жана жергиликтүү шайлоолорду эске алуу менен шайлоо процесстеринин инклюзивдүүлүгүн күчөтүү» долбоорунун алкагында даярдалды.

Ушул басылмадагы маалыматтар ЕККУнун Бишкектеги Программалык кеңсесинин, Норвегия Өкмөтүнүн, Финляндия Өкмөтүнүн, Германия Өкмөтүнүн жана Швейцариянын Өнүктүрүү жана Кызматташтык Агенттигинин (SDC) Швейцариянын тышкы иштер министрлигинин Федералдык департаментинин позициясын же пикирин чагылдырбайт.

Бул басылма Америка Кошмо Штаттарынын эл аралык өнүктүрүү боюнча агенттиги (USAID) аркылуу көрсөтүлгөн Америка элинин жардамы менен ишке ашырылды. Басылманын мазмуну үчүн «Жалпы иш» коомдук фонду жооптуу жана ал USAID же АКШ өкмөтүнүн көз карашын сөзсүз түрдө чагылдыруусу шарт эмес.

Бул басылма ЕККУнун колдоосу менен "Жалпы иш" коомдук фондунун эксперттери тарабынан даярдалган. Бул Гидди жайылтуу жана басып чыгаруу үчүн бардык укуктар «Жалпы иш» коомдук фондуна таандык.

Басылманын авторлору: К. Мамытова, Т. Асылбеков, Н. Андашева жана Т. Аалиев тарабынан иштелип чыккан.

Дизайндын автору: Фельд Леонид

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ КЕҢЕШИНИН ДЕПУТАТТАРЫН ШАЙЛОО БОЮНЧА ГИД

Бул Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо боюнча гид (Суроолор тизмеги) «Жалпы иш» коомдук фонду тарабынан Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоонун актуалдуу маселелери боюнча шайлоо процессинин бардык субъекттери үчүн даярдалган. Жаратуу идеясы «Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык мыйзамына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүүгө байланыштуу пайда болгон. Киргизилген өзгөртүүлөргө жана толуктоолорго ылайык, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо боюнча жаңы шайлоо тутуму каралууда, анда депутаттар аралаш (параллельдик) шайлоо тутуму боюнча шайланат.

Суроолор тизмеги шайлоочуларга да, ошондой эле талапкерлерге, саясий партияларга, шайлоо комиссияларынын мүчөлөрүнө, шайлоого байкоо жүргүзгөн коммерциялык эмес уюмдарга жана шайлоо процессинин башка субъекттерине да тиешелүү болот.

МАЗМУНУ:

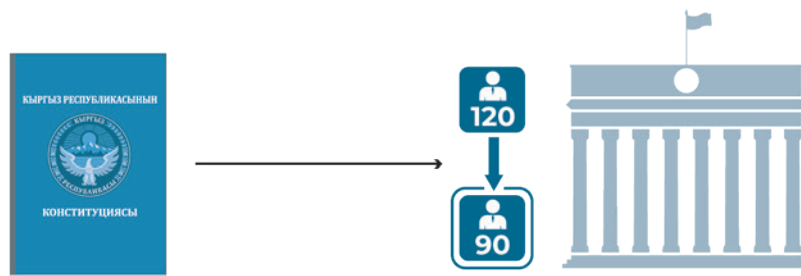
- 1. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо боюнча гид**
- 2. Аралаш (параллельдик) шайлоо тутуму**
- 3. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоону уюштурууда жана өткөрүүдө шайлоо комиссияларынын тутуму**
- 4. Шайлоо округдарын түзүү (бирдиктүү шайлоо округу жана бир мандаттуу шайлоо округдары)**
- 5. Шайлоочулардын тизмесин түзүү**
- 6. Бирдиктүү округ боюнча талапкерлердин тизмесин көрсөтүү жана каттоо**
- 7. Бир мандаттуу округдар боюнча талапкерлерди көрсөтүү жана каттоо**
- 8. Шайлоо фонддору**
- 9. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо учурунда шайлоо алдындагы үгүт иштери**
- 10. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоодо добуш берүүнүн тартиби**
- 11. Добуштарды эсептөө, добуш берүүнүн жыйынтыктарын чыгаруу**
- 12. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоонун жыйынтыктарын аныктоо**
- 13. Шайлоо талаштарын кароо тартиби**
- 14. Округдук шайлоо комиссияларынын даректери жана телефон номерлери**

1. КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ КЕҢЕШИНИН ДЕПУТАТТАРЫН ШАЙЛООНУ ДАЙЫНДОО

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоону дайындого кимдин укугу бар?

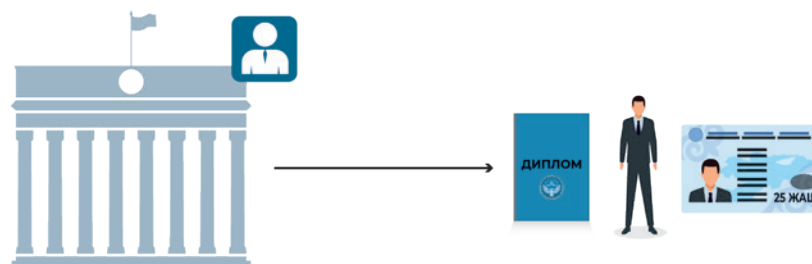
Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын кезектеги шайлоо Президент тарабынан добуш берүү күнүнө чейин 100 календардык күндөн эрте эмес жана 90 календардык күндөн кечиктирилбестен дайындалат. VII чакырылыштагы Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо үчүн добуш берүү күнү болуп 2021-жылдын 28-ноябры саналат.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинде канча депутат болот?

Кыргыз Республикасынын жаңы Конституциясына ылайык, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарынын саны 120дан 90 депутатка чейин кыскарды.

Ким Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаты боло алат?

Шайлоо күнү 25 жашка чыккан, добуш берүү укугуна ээ жана жогорку кесиптик билими бар Кыргыз Республикасынын жараны Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаты болуп шайлана алат.

Ким Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаты боло албайт?

Соттун өкүмү менен эркиндигинен ажыратуу жайларында кармалып турган адамдар, аракетке жөндөмсүз адамдар, ошондой эле соттуулугу жогору болгон адамдар Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаты болуп шайланууга укуксуз.

2. АРАЛАШ (ПАРАЛЛЕЛЬДИК) ШАЙЛОО ТУТУМУ

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешине шайлоо кандай өтөт?

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешине шайлоо аралаш (параллельдик) шайлоо тутуму боюнча өткөрүлөт.

Аралаш (параллельдик) шайлоо тутуму эмнени билдирет?

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо үчүн аралаш (параллельдик) шайлоо тутуму кээ бир депутаттардын (54 депутат) ачык тизме менен пропорционалдык тутум боюнча, ал эми кээ бир депутаттардын (36) салыштырмалуу көпчүлүктүн мажоритардык тутум боюнча шайланышын билдирет.

Пропорционалдык шайлоо тутуму эмнени билдирет?

Пропорционалдык шайлоо тутуму бирдиктүү округда саясий партиялар көрсөткөн талапкерлердин тизмеси боюнча шайлоочулардын добуш берүүсүн билдирет. Ошол эле учурда ачык тизмелер шайлоочу талапкерлердин тизмесинен партияны да, талапкерди да тандоо укугуна ээ экенин билдирет. Шайлоодон кийин партиялардын ар бири берилген добуштардын пайызына пропорционалдуу бир катар мандаттарды алышат.

Мажоритардык шайлоо тутуму эмнени билдирет?

Мажоритардык тутумга ылайык, шайлоочу бир мандаттуу округдан көрсөтүлгөн талапкерге добуш берет. Мажоритардык тутум боюнча бул бир мандаттуу округда добуш берүүгө катышкан эң көп добушка ээ болгон талапкер (добуштардын жөнөкөй көпчүлүгү) жеңет.

3. КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ КЕҢЕШИНИН ДЕПУТАТТАРЫН ШАЙЛООНУ УЮШТУРУУДА ЖАНА ӨТКӨРҮҮДӨ ШАЙЛОО КОМИССИЯЛАРЫНЫН ТУТУМУ

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоону кайсы шайлоо комиссиялары өткөрөт?

Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы, округдук шайлоо комиссиялары жана участкалык шайлоо комиссиялары.

Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы кантип түзүлөт?

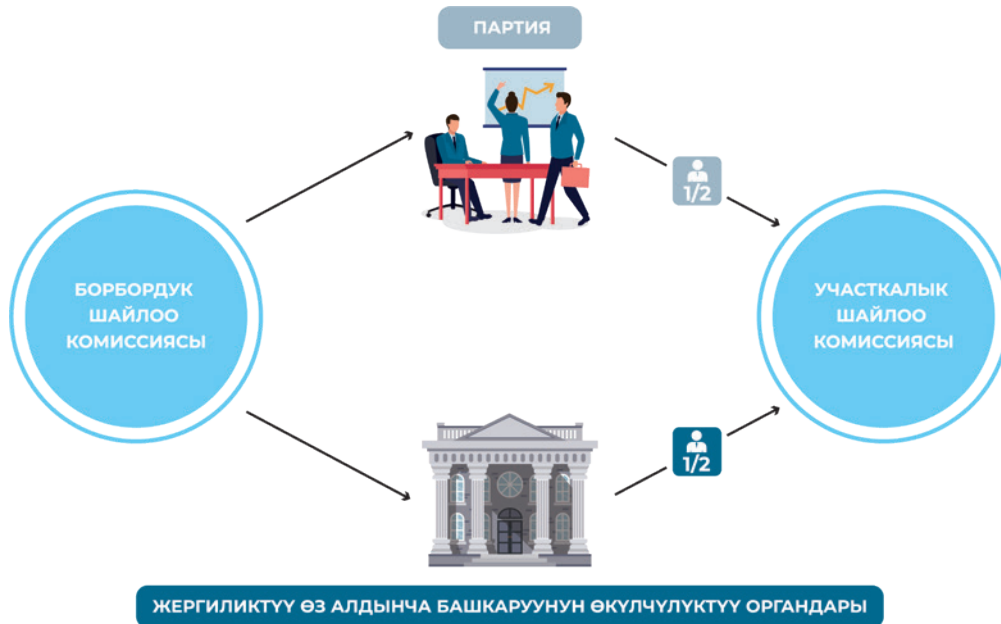
Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы 12 мүчөдөн турат, алар Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши тарабынан 5 жылдык мөөнөткө шайланат жана бошотулат. Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн жарымын Кыргыз Республикасынын Президенти, калган жарымын Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши көрсөтөт.

Округдук шайлоо комиссиялары кантип түзүлөт?

Округдук шайлоо комиссиялары Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо мезгилине түзүлөт. Округдук шайлоо комиссиялары тийиштүү шайлоо округдарында иштеген тиешелүү аймактык шайлоо комиссияларынын мүчөлөрүнүн ичинен түзүлөт. Округдук шайлоо комиссиялары шайлоонун жыйынтыктары расмий жарыялангандан кийин Борбордук шайлоо комиссиясынын чечими боюнча ыйгарым укуктарын токтотушат.

Участкалык шайлоо комиссиялары кантип түзүлөт?

Участкалык шайлоо комиссиялары аймактык шайлоо комиссиялары тарабынан 5 жылга түзүлөт, алардын курамы саясий партиялардын өкүлдөрүнүн экиден биринин жана жергиликтүү өз алдынча башкаруунун өкүлчүлүктүү органдарынын өкүлдөрүнүн экиден биринин курамында жана тийиштүү участкалык шайлоо комиссиясынын резервинен жети мүчөдөн кем эмес курамда турат.

4. ШАЙЛОО ОКРУГДАРЫН ТҮЗҮҮ (БИРДИКТҮҮ ШАЙЛОО ОКРУГУ ЖАНА БИР МАНДАТТУУ ШАЙЛОО ОКРУГДАРЫ)

Пропорционалдык тутум боюнча шайлоо округу кантип түзүлөт?

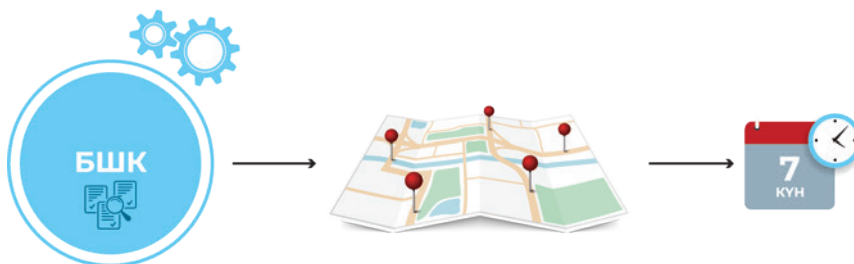
Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешине пропорционалдык тутум (54 депутат) боюнча талапкерлер тизмелерине ылайык саясий партиялар көрсөткөн депутаттарды шайлоо үчүн өлкөнүн бүткүл аймагы бирдиктүү шайлоо округу болуп саналат.

Мажоритардык тутум боюнча бир мандаттуу шайлоо округу кантип түзүлөт?

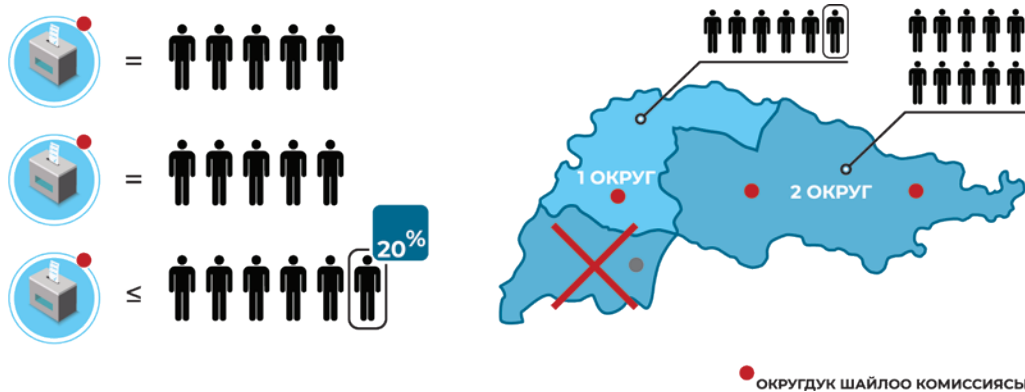
Мажоритардык тутум боюнча 36 депутатты шайлоо үчүн өлкөнүн аймагында 36 бир мандаттуу округдар түзүлөт, алардын ар биринде 1 депутат шайланат.

Кайсы мамлекеттик орган шайлоо округдарынын схемасын түзөт жана бекитет?

Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы шайлоо дайындалган күндөн кийин 7 календардык күндөн кечиктирбестен шайлоо округдарынын схемасын жана чектерин, ар бир шайлоо округуна кирген калктуу конуштардын (көчөлөрдүн, үйлөрдүн) тизмегин, ар бир шайлоо округунун номерин жана борборун, ар бир шайлоо округундагы шайлоочулардын санын түзөт жана бекитет.

Бир мандаттуу шайлоо округдарын түзүү үчүн мыйзамдык талаптар кандай?

Шайлоо округдарынын нормадан 20% дан ашпаган чеги менен шайлоочулардын саны боюнча болжолдуу теңчилиги сакталууга тийиш жана бири-бири менен чектеш эмес аймактардан шайлоо округунун түзүлүшүнө жол берилбеши керек.

Ар бир облуста канча бир мандаттуу округ түзүлөт?

Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан 2021-жылдын 5-сентябрында бекитилген бир мандаттуу шайлоо округдарынын схемаларына жана чектерине ылайык:

- Бишкек шаары - 4 округ
- Чүй облусу - 6 округ
- Нарын облусу - 2 округ
- Талас облусу - 2 округ
- Ысык-Көл облусу - 3 округ
- Баткен облусу - 3 округ
- Жалал-Абад облусу - 7 округ
- Ош облусу жана Ош шаары - 9 округ

Түзүлгөн бир мандаттуу округдар туруктуу болобу?

Шайлоочулардын санына жараша Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын кийинки шайлоодо ар бир региондогу округдардын саны өзгөрүшү мүмкүн.

5. ШАЙЛООЧУЛАРДЫН ТИЗМЕСИН ТҮЗҮҮ

Шайлоочулардын тизмелерин ким түзөт?

Шайлоочулардын тизмесин түзүү жана тактоо (жаңылоо) Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы жана калкты каттоо чөйрөсүндөгү мамлекеттик орган тарабынан жүзөгө ашырылат.

Шайлоочулардын тизмелери кантип түзүлөт?

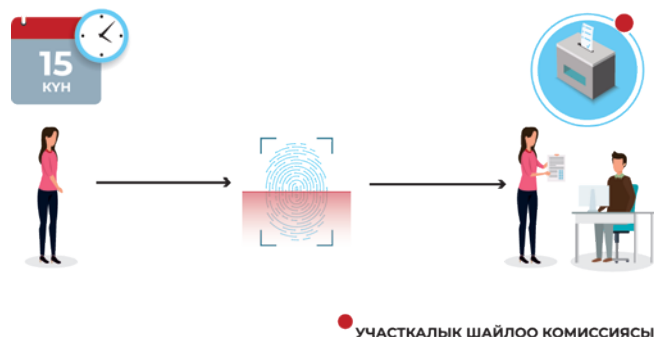
Шайлоочулардын тизмеси үч этапта түзүлөт. Биринчи этапта шайлоочулардын алдын ала тизмеси түзүлөт. Шайлоочулардын алдын ала тизмеси Калктын бирдиктүү мамлекеттик реестринен (КБМР) биометрикалык маалыматын тапшырган 18 жашка чыккан жарандар тууралуу маалыматтарды автоматтык түрдө жүктөө жана шайлоо участкаторунун чек араларын эске алуу менен түзүлөт, добуш берүү күнүнө чейин 35 календардык күндөн кечиктирбестен, Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы шайлоочулар жөнүндө такталган (жаңыртылган) маалыматты камтыган шайлоочулардын текшерүү баракчасын түзөт жана участкалык шайлоо комиссияларына жөнөтөт. Эреже катары, жарандардын шайлоочулардын тизмесинде жоктугу, так эместиги, өлкөнүн чегинен чыкпоо жөнүндө кайрылуусуна байланыштуу текшерүү баракчасына өзгөртүүлөр киргизилет, ошондой эле КБМРдеги маалыматтардын өзгөрүүсүн эске алуу менен (18 жашка чейин), (каттоону өзгөртүү ж. б.).

Добуш берүү күнүнө 7 календардык күн калганда, Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы шайлоочулардын номурланган, боо жана мөөр басылган акыркы тизмесин басып чыгарат жана тиешелүү участкалык шайлоо комиссияларына эки нускада тапшырат.

Участкалык шайлоо комиссиясы шайлоочулар таанышып алышы үчүн шайлоочулардын алдын ала тизмесин качан жарыялоого милдеттүү?

Добуш берүү күнүнө 70 календардык күн калганда.

Кандайдыр бир ката же так эместик табылган учурда, ошондой эле шайлоочулардын алдын ала тизмесинде жок болгондо шайлоочу участкалык шайлоо комиссиясына арыз берүүгө укугу барбы?

Ооба, укуктуу, бирок добуш берүү күнүнө чейин 15 календардык күндөн кечиктирбестен, шайлоочу биометрикалык идентификациядан өтүүгө тийиш.

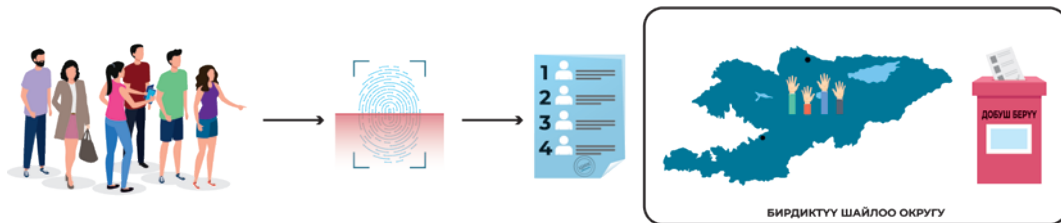
Шайлоо күнү стационардык дарылоо-профилактикалык мекемелерде, шектүү жана айыпталуучу катары кармалган жайларда, үзгүлтүксүз жумуш цикли бар ишканаларда (вахталык жумуштарда), аскерге милдеттүүлөр, аскер кызматчылары жана алардын үй-бүлө мүчөлөрү жана башкалар жөнүндө маалыматты ким чогултат, аскердик бөлүктөрдө жашаган адамдар жана алар кайсы мезгилде шайлоо комиссиясына өткөрүлөт?

Алар бул мекемелердин жетекчилери тарабынан түзүлөт жана добуш берүү күнүнө чейин 12 календардык күндөн кечиктирилбестен тиешелүү участкалык шайлоо комиссиясына берилет.

Шайлоочулардын тизмелери бирдиктүү округдар менен бир мандаттуу шайлоо округдары боюнча айырмаланабы?

Ооба, мыйзамда бирдиктүү округ боюнча жана бир мандаттуу шайлоо округдары боюнча шайлоочулардын тизмесине киргизүү үчүн ар кандай талаптар каралган.

Бирдиктүү округ боюнча шайлоочулардын тизмесине кимдер киргизилген?

Шайлоо күнү активдүү шайлоо укугуна ээ болгон жана мыйзамдарга ылайык биометрикалык каттоодон өткөн Кыргыз Республикасынын жарандары бирдиктүү шайлоо округу боюнча Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо үчүн шайлоочулардын тизмесине киргизилет.

Бир мандаттуу шайлоо округдары боюнча шайлоочулардын тизмесине кимдер киргизилген?

18 жашка толгон, жергиликтүү жамааттын мүчөсү болгон жана биометрикалык каттоодон өткөн бардык Кыргыз Республикасынын жарандары бир мандаттуу округдар боюнча Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо үчүн тизмеге киргизилген. Ошол эле учурда, добуш берүү күнүнө чейинки 90 күндөн кем эмес мөөнөттө түзүлгөн Кыргыз Республикасынын Улуттук паспортторунун мамлекеттик реестринде (УПМР) жашаган жеринин дарегин каттоо менен аныкталат.

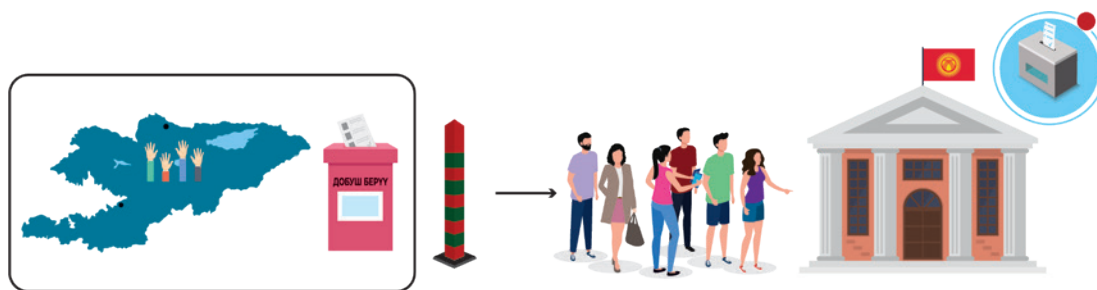
Ошентип, бир мандаттуу округ боюнча шайлоочулардын тизмесине кирүү үчүн шайлоочунун 2021-жылдын 29-августунан кечиктирилбестен бул округда жашоого уруксат кагазы болушу керек.

Чет өлкөдө жашаган же жүргөн шайлоочулар тизмеге киргизилип, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоодо добуш бере алабы?

Консулдук (убактылуу консулдук) каттоодон өткөн жана биометрикалык каттоодон өткөн жарандар Кыргыз Республикасынын чегинен тышкары шайлоочулардын тизмесине киргизилет. Мында чет өлкөдөгү шайлоочулар атайын арыз берүү менен жашаган жеринин шайлоо дареги боюнча добуш берүү ниетин билдирүүгө укуктуу. Мындай арыз добуш берүү күнүнө чейин 15 календардык күндөн кечиктирилбестен Кыргыз Республикасынын дипломатиялык өкүлчүлүгүнө же консулдук мекемесине берилиши керек.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоодо республиканын чегинен тышкары жердеги шайлоочулар бирдиктүү округда көрсөтүлгөн саясий партиялардын талапкерлеринин тизмесине гана добуш бере алышат. Өлкөдөн тышкаркы шайлоочулар бир мандаттуу округдар боюнча талапкерлерге добуш бере албайт.

Кыргыз Республикасынын чегинен тышкары жарандар кайда добуш бере алышат?

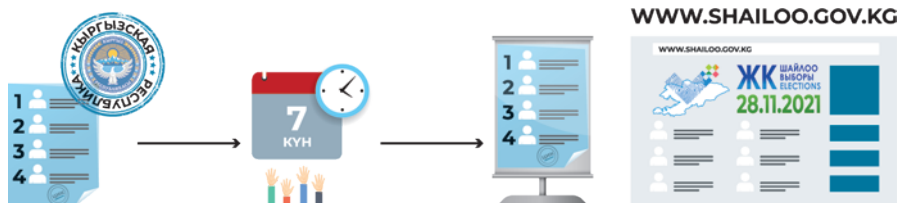

Жашаган же анын чегинен тышкары жайгашкан Кыргыз Республикасынын жарандары аккредитацияланган өлкөнүн тийиштүү органдары менен макулдашуу эреже боюнча Кыргыз Республикасынын тышкы иштер чөйрөсүндөгү мамлекеттик органынын сунушу боюнча түзүлгөн шайлоо участкаларында Кыргыз Республикасынын чет өлкөлүк өкүлчүлүктөрүнүн аймагында добуш беришет.

Участкалык шайлоо комиссиялары шайлоочулардын акыркы тизмесин шайлоо участогунда илип коюуга милдеттүүбү?

Ооба, добуш берүү күнүнө чейин 7 календардык күндөн кечиктирбестен.

Шайлоого катышкан, башкача айтканда добуш берген шайлоочулардын тизмеси жайгаштырылабы?

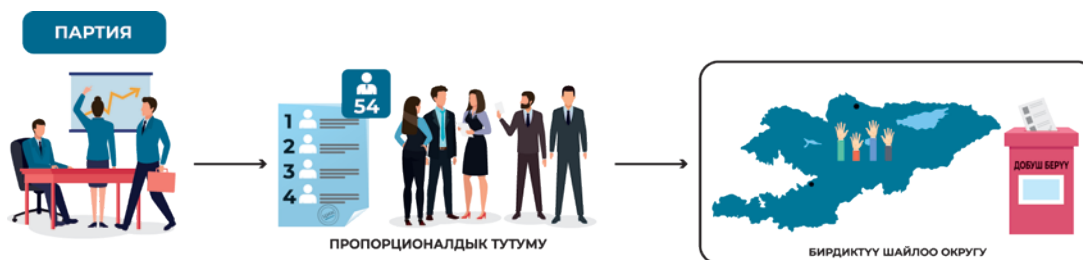
Ооба, шайлоого катышкан шайлоочулардын тизмеси же мөөр менен күбөлөндүрүлгөн көчүрмөсү добуш берүү күнүнөн кийин 7 календардык күндөн кечиктирилбестен участкалык шайлоо комиссиясынын имаратынын алдындагы стенддерге илинет жана Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясынын сайтында жарыяланат.

6. БИРДИКТҮҮ ОКРУГ БОЮНЧА ТАЛАПКЕРЛЕРДИН ТИЗМЕСИН КӨРСӨТҮҮ ЖАНА КАТТОО (ПРОПОРЦИОНАЛДЫК ТУТУМ)

Бирдиктүү округ боюнча ким Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттыгына талапкерлердин тизмелерин көрсөтүүгө укуктуу?

Бирдиктүү округ боюнча талапкерлердин тизмесин көрсөтүүгө саясий партиялар гана укуктуу.

Бирдиктүү округ боюнча партия тизмеде канча талапкерди көрсөтүүгө укуктуу?

Бирдиктүү округ боюнча саясий партия 54 талапкерден ашпаган өлчөмдө пропорционалдык тутум боюнча талапкерлердин тизмесин көрсөтөт.

Кайсы убакыттан баштап партиялар бирдиктүү округ боюнча талапкерлердин тизмесин көрсөтүүгө укуктуу?

Шайлоо дайындалган күндөн тартып жана шайлоо күнүнө 45 календардык күн калганда аяктайт.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттыгына талапкерлердин тизмеси пропорционалдык тутум боюнча кандай көрсөтүлөт?

Бирдиктүү округ боюнча талапкерлердин тизмесин көрсөтүү саясий партиялардын курултайларында жүргүзүлөт.

Саясий партиялардын талапкерлеринин тизмелерине квоталар караштырылганбы?

Талапкерлердин тизмелерин түзүүдө төмөнкү квоталар караштырылган:

- бир жыныстагы талапкерлердин 70 пайызынан ашпоого тийиш, ошол эле учурда саясий партиялар көрсөткөн аялдар менен эркектердин тизмесиндеги ырааттуулуктун айырмасы үч позициядан ашпоого тийиш;
- талапкерлердин кеминде 15 пайызы 35 жаштан улуу эмес, ал эми алардын ичинен кеминде 3 талапкер биринчи 25 талапкердин тизмесине кириши керек;
- ар башка улуттагы талапкерлердин кеминде 15 пайызы, алардын ичинен кеминде 3 талапкер биринчи 25 талапкердин тизмесине кириши керек;
- кеминде 2 талапкер - ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелген адамдардан болуусун, жана алардын бири биринчи 25 талапкердин тизмесине кириши керек.

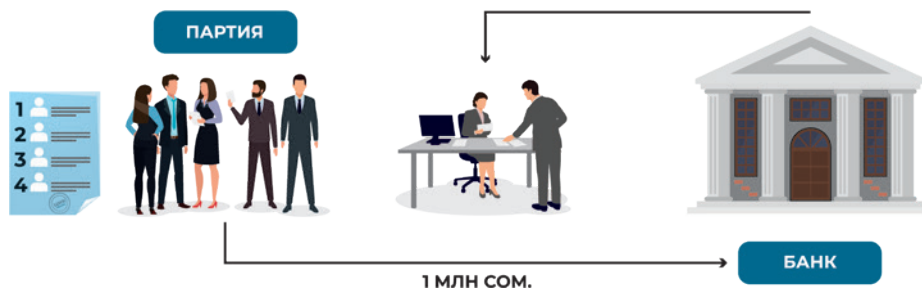
Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттыгына талапкерлердин тизмесин каттоо бирдиктүү шайлоо округунда кантип жүргүзүлөт?

Бирдиктүү шайлоо округу боюнча талапкерлердин тизмесин каттоо үчүн саясий партиялардын ыйгарым укуктуу өкүлдөрү шайлоо күнүнө чейин 40 календардык күндөн кечиктирбестен, жергиликтүү убакыт боюнча саат 18:00гө чейин Борбордук шайлоо комиссиясына төмөнкү документтерди берет:

- саясий партиянын жетекчисинин колу жана саясий партиянын мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн талапкерлердин тизмесин көрсөтүү жөнүндө саясий партиянын чечимин;
- талапкерлердин тизмесине киргизилген ар бир талапкер тарабынан толтурулган, өмүр баянын жана башка маалыматтарды көрсөтүү менен талапкер жөнүндө маалыматтардын атайын формаларын, паспортунун көчүрмөсүн, жогорку кесиптик билим жөнүндө документтин нотариалдык түрдө күбөлөндүрүлгөн көчүрмөсүн, иштеген же окуган жеринен маалымдаманы, башка мамлекеттин жарандыгы жок экендиги жөнүндө, соттолгондук жөнүндө маалыматтарды, чет мамлекеттин жарандыгы (ошондой эле мурдагы жарандыктары, башка жарандыктары) бар же жок экендиги жагынан жекече маалыматтарын иштетүүгө жазуу жүзүндө макулдугун;
- шайлоо күрөөсүн төккөндүгүн ырастоочу документти.

Борбордук шайлоо комиссиясына берилүүчү документтер саясий партиянын жетекчисинин колу жана саясий партиянын мөөрү менен күбөлөндүрүлөт.

Бирдиктүү округ боюнча саясий партиялар үчүн шайлоо күрөөсүнүн өлчөмү кандай?

Бирдиктүү округ боюнча талапкерлердин тизмесин каттоо үчүн саясий партия 1000 эсептелген көрсөткүч, башкача айтканда 1 миллион сом өлчөмүндөгү шайлоо күрөөсүн төлөөгө милдеттүү.

Талапкерлердин тизмеси Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясына талапкерлердин тизмеси берилгенден кийин өзгөртүлүшү мүмкүнбү?

Жок. Анда талапкерлердин курамы жана аларды жайгаштыруу тартиби өзгөртүлүшү мүмкүн эмес. Эгерде талапкер талапкерлердин тизмесинен чыкса, анда чыккан талапкердин катар номери тизмеден башка талапкер менен алмаштырылбайт.

7. БИР МАНДАТТУУ ОКРУГДАР БОЮНЧА ТАЛАПКЕРЛЕРДИ КӨРСӨТҮҮ ЖАНА КАТТОО (МАЖОРИТАРДЫК ТУТУМ)

Ким бир мандаттуу шайлоо округу боюнча Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттыгына талапкерлерди көрсөтүүгө укуктуу?

Бир мандаттуу округдар боюнча талапкерлерди көрсөтүү укугу:

- саясий партиялар
- жарандар өзүн-өзү көрсөтүү аркылуу

Бир мандаттуу округдарга талапкерлерди көрсөтүү качан башталат?

Бир мандаттуу округдар боюнча депутаттыкка талапкерлерди көрсөтүү округдардын тизмеси расмий жарыяланган күндөн тартып башталат жана добуш берүү күнүнө 45 календардык күн калганда аяктайт.

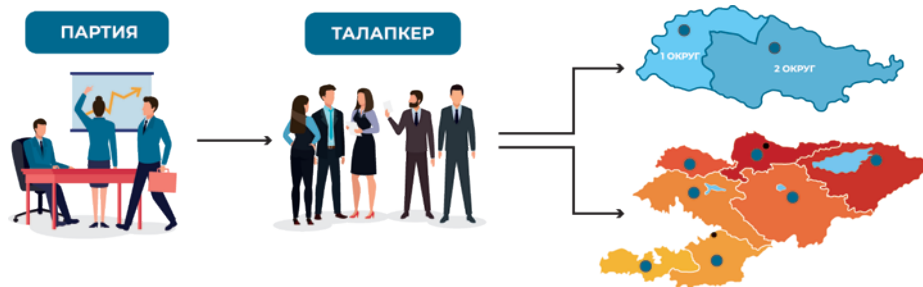
Саясий партиялардан бир мандаттуу округдарда талапкерлер кантип көрсөтүлөт?

Саясий партиялардан бир мандаттуу округдар боюнча депутаттыкка талапкерлерди көрсөтүү съезддерде ар бир талапкер ат салыша турган округду көрсөтүү менен жүргүзүлөт. Талапкерди көрсөтүү чечими жашыруун добуш берүү менен кабыл алынат.

Партия ошол эле бир мандаттуу округ боюнча бир нече талапкерди көрсөтө алабы?

Жок, саясий партиялар бир мандаттуу шайлоо округу боюнча бирден ашык талапкер көрсөтө албайт.

Партия бардык бир мандаттуу округдарда талапкерлерди көрсөтүүгө милдеттүүбү?

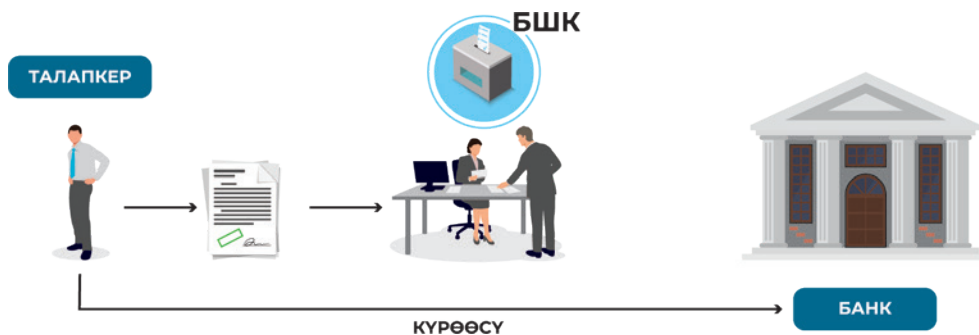
Жок, саясий партия өз каалоосу боюнча бир мандаттуу округдардын бардыгынан же айрымдарынан талапкерлерди көрсөтүүгө укуктуу.

Саясий партиядан бир мандаттуу округда талапкер катары катталуу үчүн кандай документтер тапшырылышы керек?

Саясий партиялардын ыйгарым укуктуу өкүлдөрү шайлоо күнүнө чейин 40 календардык күндөн кечиктирбестен, жергиликтүү убакыт боюнча саат 18:00гө чейин Борбордук шайлоо комиссиясына төмөнкү документтерди берет:

- саясий партиянын жетекчисинин колу жана саясий партиянын мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн бир мандаттуу шайлоо округу боюнча талапкерди көрсөтүү жөнүндө саясий партиянын чечимин;
- талапкер тарабынан толтурулган өмүр баянын жана башка маалыматтарды көрсөтүү менен талапкер жөнүндө маалыматтардын атайын формаларын, паспортунун көчүрмөсүн, жогорку кесиптик билим жөнүндө документтин нотариалдык түрдө күбөлөндүрүлгөн көчүрмөсүн, иштеген же окуган жеринен маалымдаманы, башка мамлекеттин жарандыгы жок экендиги жөнүндө, соттолгондук жөнүндө маалыматтарды, чет мамлекеттин жарандыгы (ошондой эле мурдагы жарандыктары, башка жарандыктары) бар же жок экендиги жагынан жекече маалыматтарын иштетүүгө жазуу жүзүндө макулдугун;
- шайлоо күрөөсүн төккөндүгүн ырастоочу документти.

Талапкерлер өзүн өзү көрсөтүү жолу менен кантип көрсөтүлөт?

Өзүн өзү көрсөтүү жолу менен бир мандаттуу шайлоо округу боюнча депутаттыкка талапкер көрсөтүү Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясына талапкердин ушул округга талапкер катары катышуу ниети жөнүндө арыз берүү жолу менен жүргүзүлөт. Мында талапкер өзүнүн жеке каражаттарынын эсебинен шайлоо күрөөсүн Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясынын атайын эсебине салат.

Талапкер өзүн өзү көрсөтүү тартибинде каттоо үчүн кандай документтерди тапшырышы керек?

Талапкер же анын ыйгарым укуктуу өкүлү шайлоо күнүнө чейин 40 календардык күндөн кечиктирбестен, жергиликтүү убакыт боюнча саат 18:00гө чейин Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясына төмөнкүлөрдү тапшырат:

- өзүн-өзү көрсөтүү жолу менен талапкерди көрсөтүү жөнүндө арыз;
- талапкер тарабынан толтурулган өмүр баянын жана башка маалыматтарды көрсөтүү менен талапкер жөнүндө маалыматтардын атайын формаларын, паспортунун көчүрмөсүн, жогорку кесиптик билим жөнүндө документтин нотариалдык түрдө күбөлөндүрүлгөн көчүрмөсүн, иштеген же окуган жеринен маалымдаманы, башка мамлекеттин жарандыгы жок экендиги жөнүндө, соттолгондук жөнүндө маалыматтарды, чет мамлекеттин жарандыгы (ошондой эле мурдагы жарандыктары, башка жарандыктары) бар же жок экендиги жагынан жекече маалыматтарын иштетүүгө жазуу жүзүндө макулдугун;
- шайлоо күрөөсүн төккөндүгүн ырастоочу документти.

Бир мандаттуу округдар үчүн шайлоо күрөөсүнүн өлчөмү кандай?

Бир мандаттуу округда талапкер катары каттоо үчүн шайлоо күрөөсү 1000 эсептик көрсөткүчтү, башкача айтканда 100 миң сомду түзөт.

Кандай учурларда шайлоо күрөөсү кайтарылат?

Шайлоо күрөөсү талапкерлерге, саясий партияларга кайтарылат:

- бирдиктүү шайлоо округу боюнча добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын добуштарынын 1% дан кем эмесин алгандарга, ошондой эле бир мандаттуу шайлоо округу боюнча добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын 5% дан кем эмес добушун алгандарга, алар шайлоодон кийин 10 календардык күндөн кечиктирбестен Борбордук шайлоо комиссиясына өз фондунун өлчөмү жана аны түзгөн бардык булактар, ошондой эле бардык жүргүзүлгөн чыгымдар жөнүндө отчет бергенден кийин;
- эгерде Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан талапкерди, Жогорку Кеңештин депутаттыгына талапкерлердин тизмесин каттоодон баш тартуу жөнүндө чечим кабыл алынса;
- шайлоо бюллетенинин тексти жана формасы бекитилгенге чейин шайлоого андан ары катышуудан баш тарткандарга;
- эгерде тиешелүү отчет Борбордук шайлоо комиссиясына берилгенден кийин шайлоо өткөн жок же жараксыз деп таанылса.

Күрөөнүн калган суммасы бюджетке кошулууга тийиш.

Мыйзамды бузуунун натыйжасында талапкерди, саясий партиянын талапкерлеринин тизмеси добуш берүү күнүнө чейин жокко чыгарылган учурда, ошондой эле талапкер боюнча добуш берүүнүн жыйынтыктары таанылган учурда, талапкердин, саясий партиянын мыйзам бузуулары үчүн талапкерлердин тизмеси, талапкердин, саясий партиянын шайлоо күрөөсү кайтарылбайт жана бюджетке чегерилбейт.

Ошол эле адам бирдиктүү округда талапкерлердин тизмесинде жана бир мандаттуу округда көрсөтүлө алабы?

Жок, талапкер бир шайлоо округунда гана көрсөтүлүшү мүмкүн.

Талапкерди / талапкерлердин тизмесин каттоо же баш тартуу чечимин ким кабыл алат?

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоодо талапкерди / талапкерлердин тизмесин каттоо жана каттоодон баш тартуу Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан жүргүзүлөт.

Бир мандаттуу округ боюнча талапкер каттоого документтерди БШКга тапшыра алабы?

Ооба, округдук шайлоо комиссиясы анын документтерин Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясына өткөрүп бериши мүмкүн. Каттоо же каттоодон баш тартуу жөнүндө чечим кандай болгон күндө да Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан кабыл алынат.

| Талапкерлерди, талапкерлердин тизмелерин каттоодон баш тартууга кандай негиздер бар?

Талапкерлерди, талапкерлердин тизмелерин каттоодон баш тартуу үчүн негиздер:

- талапкерди каттоо үчүн зарыл болгон документтерди, талапкерлердин тизмесин тапшырбоо;
- көрсөтүүнүн тартибин сактабоо;
- талапкердин пассивдүү шайлоо укугу жок болсо;
- талапкерди башка саясий партиянын талапкерлеринин тизмесинде каттоо фактысынын болушу, бир нече шайлоо округунда талапкерди каттоо фактысынын болушу;
- талапкер же саясий партия өзүнүн шайлоо фондун түзө албаса;
- талапкердин башка мамлекеттин жарандыгына таандыктыгы.

| КР БШКнын талапкерлерди, талапкерлердин тизмелерин каттоодон баш тартуу чечимине жана кайсы мөөнөттө даттанууга болот?

Ооба. Талапкерлердин тизмесин, талапкерди каттоодон баш тартуу жөнүндө чечимди, саясий партия, талапкер алган күндөн тартып 3 календардык күндүн ичинде сотко (Бишкек шаарынын административдик сотуна) даттанууга мүмкүн.

| Талапкерлер шайлоого катышууну улантуудан баш тарта алабы?

Ооба, баш тартууга укуктуу. Талапкерлердин тизмесинде турган талапкер, бир мандаттуу шайлоо округу боюнча талапкер каалаган убакта, бирок добуш берүү күнүнө чейин 3 календардык күндөн кечиктирбестен, Борбордук шайлоо комиссиясына жеке өзү жазуу жүзүндө арыз берүү же нотариалдык жактан күбөлөндүрүлгөн арызды ыйгарым укуктуу адам аркылуу берүү менен шайлоого андан ары катышуудан баш тартууга укуктуу. Көрсөтүлгөн арыздын негизинде талапкерди, талапкерлердин тизмесин каттаган Борбордук шайлоо комиссиясы бир мандаттуу шайлоо округу боюнча талапкерди каттоону жокко чыгаруу жөнүндө же тиешелүү талапкерлердин тизмесинен талапкерди чыгаруу тууралуу чечим кабыл алууга милдеттүү.

| Кайсы талапкерлер көрсөтүлгөн учурдан тартып ыйгарым укуктарын токтотушат?

Мамлекеттик саясий кызматчылар, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутатын же Кыргыз Республикасынын Президентин кошпогондо, муниципалдык саясий кызматкерлер, жергиликтүү кеңештин депутатын, ошондой эле мамлекеттик, муниципалдык жетекчилерди кошпогондо мамлекеттик / муниципалдык үлүшү 30%дан ашкан ишканалар, мекемелер, ишканалар кызматтык ыйгарым укуктарын жүзөгө ашырууну токтотушат.

Кандай талапкерлер көрсөтүлгөн учурдан тартып жана шайлоонун жыйынтыктары аныкталганга чейин, бул учурда кызматтык же кызматтык ыйгарым укуктарын аткарууну токтотушат?

Талапкерлер мамлекеттик кызматтын түрүнө (мамлекеттик, аскердик, укук коргоо, дипломатиялык), муниципалдык кызматкерлерге жана жалпыга маалымдоо каражаттарынын кызматкерлерине карабастан мамлекеттик кызматчылар болсо, кызматтык же кызматтык ыйгарым укуктардын аткарылышын токтотот.

Шайлоо учурунда катталган талапкерлер, мамлекеттик кызматтын түрүнө карабастан (мамлекеттик, аскердик, укук коргоо, дипломатиялык), ошондой эле муниципалдык кызматкерлер менен ММК кызматкерлеринин кызматтан алынышы мүмкүнбү?

Шайлоо учурунда катталган талапкер администрациянын (жумуш берүүчүнүн) демилгеси боюнча жумушунан (кызматынан) бошотулушу же анын макулдугусуз башка ишке (кызматка) которулушу же аскердик кызматка чакырылышы мүмкүн эмес.

8. ШАЙЛОО ФОНДДОРУ

Шайлоо фонддору кайсы булактардан түзүлүшү мүмкүн?

Талапкердин, саясий партиянын шайлоо фонду мыйзамдардын талаптарын эске алуу менен түзүлгөн каражаттардын эсебинен түзүлүшү мүмкүн, тактап айтканда:

- талапкердин, саясий партиянын жеке каражаттары;
- шайлоо фонддоруна ыктыярдуу тартууга тыюу салынган адамдарды кошпогондо, жарандардан жана юридикалык жактардан ыктыярдуу кайрымдуулук.

Бирдиктүү округ боюнча саясий партиялардын шайлоо фонддорунун өлчөмү кандай?

Талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиянын шайлоо фондунан алынган жана сарпталган каражаттардын максималдуу суммасы эсептик көрсөткүчтөн 3,000,000 эседен ашпашы керек, башкача айтканда 300 миллион сом.

Бир мандаттуу шайлоо округдары боюнча Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттыгына талапкердин шайлоо фондуна кандай талаптар коюлат?

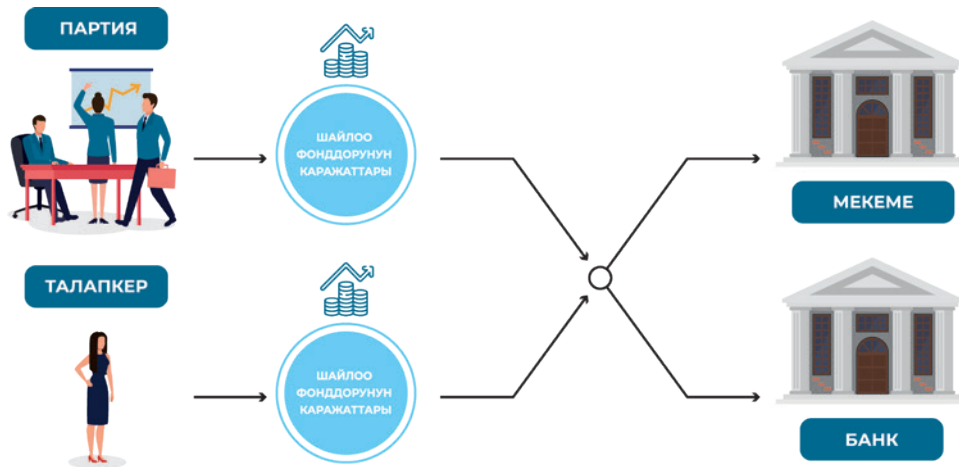
Депутаттыкка талапкер конституциялык Мыйзамда белгиленген тартипте шайлоо кампаниясын каржылоо үчүн өзүнүн шайлоо фондун түзөт.

Шайлоо фонду Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясынын эсебинде турган төмөнкү каражаттардын эсебинен түзүлүшү мүмкүн:

- талапкердин жеке каражаттары, ал эсептик көрсөткүчтөн 1500 эседен ашпашы керек, башкача айтканда 150 миң сом;
- талапкерге аны көрсөткөн саясий партия тарабынан бөлүнгөн, эсептик көрсөткүчтөн 10 000 эседен ашпаган каражат, башкача айтканда 1 миллион сом;
- өлчөмү эсептик көрсөткүчтөн 2000 эседен ашпаган жеке адамдардын кайрымдуулуктары, башкача айтканда 200 миң сом;
- суммасы эсептик көрсөткүчтөн 5000 эседен ашпаган юридикалык жактардын кайрымдуулуктары, башкача айтканда 500 миң сом.

Талапкердин шайлоо фондунан алынган жана сарпталган каражаттардын максималдуу суммасы эсептелген көрсөткүчтөн ашпоого тийиш.

Талапкерлердин жана саясий партиялардын шайлоо фонддоруна ыктыярдуу салым кошууга кимге тыю салынат?

Шайлоо фонддоруна ыктыярдуу кайрымдуулук бир катар субъекттер үчүн тыю салынат, мисалы: чет мамлекеттер, жарандыгы жок адамдар, мамлекеттик бийлик органдары жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары, кайрымдуулук иштери менен алектенген уюмдар, диний уюмдар, анонимдүү кайрымдуулук жана башкалар, анын ичинде мамлекеттик бюджетке же Кыргыз Республикасынын Социалдык фондуна карызы бар субъекттер.

Шайлоо фондунун акчасы кайда сакталышы керек?

Шайлоо фондун түзгөн бардык каражаттар банк же башка мекемедеги атайын эсепке которулат. Бул эсепти талапкер, саясий партия Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясынын уруксаты менен ачат. Шайлоо фонддоруна түшкөн каражаттар

улуттук валютада гана кабыл алынышы керек. Бул эсептер боюнча кирешелер чегерилбейт жана төлөнбөйт. Банктык же башка мекемелердин тизмеси, бул эсептерди ачуунун, жүргүзүүнүн, шайлоо фонддору боюнча эсепке алуунун жана отчеттуулуктун тартиби банктык же башка мекемелер менен макулдашуу боюнча Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан белгиленет. Шайлоо фонддорунун белгиленген максаты бар. Алар үгүт иштерине кеткен чыгымдарды жабуу үчүн гана колдонулушу мүмкүн. Шайлоо каражаттары төмөнкү максаттарда гана колдонулушу мүмкүн:

1. Шайлоо алдындагы үгүт иштерине, талапкерди колдоо үчүн кол топтоого багытталган уюштуруучулук жана техникалык чараларды финансылык жактан колдоо.
2. Конституциялык Мыйзамда белгиленген өлчөмдө шайлоо күрөөсүн төлөө.
3. Шайлоо алдындагы үгүт иштерин жүргүзүү менен түздөн-түз байланышкан иштерди аткарууга, кызмат көрсөтүүгө акы төлөө, атап айтканда:
 - маалыматтык жана консультациялык кызматтар;
 - үгүт материалдарын өндүрүү жана жайылтуу;
 - жайларды, жабдууларды ижарага алуу;
 - транспорт жана жол чыгымдарын жабуу;
 - байланыш кызматтары;
 - канцелярдык товарларды, жабдууларды сатып алуу;
 - жалпыга маалымдоо каражаттарында талапкердин кулактандырууларын жана сөздөрүн жарыялоо;
 - шайлоо алдындагы жолугушууларды, шайлоочулар менен жолугушууларды өткөрүү.

9. КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ КЕҢЕШИНИН ДЕПУТАТТАРЫН ШАЙЛОО УЧУРУНДА ШАЙЛОО АЛДЫНДАГЫ ҮГҮТ ИШТЕРИ

Шайлоо алдындагы үгүт иштери качан башталат жана токтотулат?

Шайлоо алдындагы үгүт иштери бардык талапкерлерди, талапкерлердин тизмесин каттоо мөөнөтү аяктаган күнү башталат жана добуш берүү башталганга 24 саат калганда аяктайт.

Кимдин үгүт жүргүзүүгө, кандайдыр бир үгүт материалдарын чыгарууга жана жайылтууга укугу жок?

- Мамлекеттик жарандык жана муниципалдык кызматкерлер.
- Жогорку Кеңештин депутаттарын кошпогондо, мамлекеттик саясий кызматтарды ээлеген адамдар.
- Атайын мамлекеттик жана саясий муниципалдык кызматтар, жергиликтүү кеңештердин депутаттарын кошпогондо.
- Шайлоо комиссияларынын мүчөлөрү.
- Байкоочулар, эл аралык байкоочулар.
- Диний ишмерлер.

- Кайрымдуулук уюмдарынын негиздөөчүлөрү жана мүчөлөрү.
- 18 жашка чейинки адамдар.
- Чет өлкөлүк жарандар жана уюмдар, жарандыгы жок адамдар.
- Аймактык коомдук өз алдынча башкаруунун кызматкерлери.

Шайлоо алдындагы үгүт иштеринин жүрүшүндө кандай жаңы чектөөлөр пайда болду?

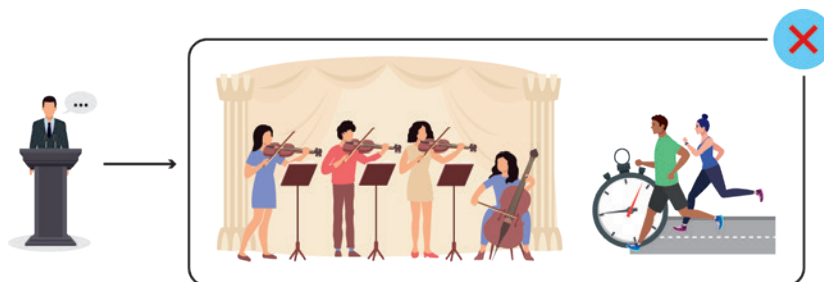
Төмөнкүлөргө уруксат берилбейт:

- диний имараттарынын, курулмалардын жана аларга тиешелүү коркунучтуу жана зыяндуу өндүрүштөрү бар объекттердин территорияларынын, электр станцияларынын, темир жолдорунун, мунай түтүктөрүнүн жана жогорку вольттогу электр линияларынын, пенитенциардык тутум объекттеринин, мамлекеттик жана муниципалдык саламаттык сактоо уюмдарынын, мектепке чейинки мекемелердин, мектепке чейинки билим берүү жана жалпы билим берүү уюмдарынын ичинде же жанында (100 метрден аз) үгүт иш-чараларын өткөрүү, үгүт материалдарын таркатуу.
- үгүт материалдарында түз жана кыйыр түрдө динден алынган сөздөрдү же диний темаларга шилтемелерди камтыган маалыматтын (сүрөттөрдүн) бөлүктөрүн жана элементтерин көрсөтүү жана башка түрдө колдонуу.

Келишимдерди түзбөстөн жана финансылык отчетто көрсөтпөстөн эле үгүт иштерин каржылоо мүмкүнбү?

Жок. Шайлоо өнөктүгүнүн жүрүшүндө Кыргыз Республикасынын жарандары, саясий партиялар шайлоо фонддору аркылуу гана финансы комиссары кол койгон келишимдерди түзүшү керек.

Үгүт учурунда калктуу конуштардын стадиондорунда жана көчөлөрүндө концерт жана театралдык оюндарды, спорттук иш-чараларды өткөрүүгө болобу?

Жок. Стадиондордо жана калктуу конуштардын көчөлөрүндө концерт жана театрлаштырылган оюндарды, спорттук иш-чараларды өткөрүүгө мыйзам тарабынан катуу тыюу салынган.

10. КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ КЕҢЕШИНИН ДЕПУТАТТАРЫН ШАЙЛООДО ДОБУШ БЕРҮҮНҮН ТАРТИБИ

Шайлоо участогунда талапкерлерге жана саясий партияларга стенд болушу керекпи?

Ооба, шайлоо комиссиялары бардык талапкерлер, талапкерлердин тизмеси бар саясий партиялар жөнүндө маалыматтык материалдар жайгаштырылган стендди жабдып, ар бир талапкердин катар номерин көрсөтүү керек. Ошондой эле стендде толтурулган бюллетендердин үлгүлөрү көрсөтүлөт, анда катталган талапкерлердин аттары, саясий партиялардын аттары камтылбашы керек.

Көрүү жөндөмдүүлүгү чектелген шайлоочуларга маалымат берүү үчүн маалымат стендине чоң тамгалар менен жана (же) Брайль шрифти менен жазылган материалдар жайгаштырылат.

Добуш берүү кабинасына талапкерлер жана саясий партиялар тууралуу маалыматтык материалдар коюлушу керекпи?

Ооба, коюлушу керек. Добуш берүү кабинасы чүчүкулак аркылуу аныкталган тартипте бардык талапкерлер, саясий партиялар жөнүндө маалымат материалдарын жана ар бир талапкердин катар номерин көрсөтүү менен ар бир партия боюнча талапкерлердин тизмесин камтыйт. Маалыматтык материалдардын формасы Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан бекитилет.

Эгерде талапкер маалыматтык материалдардын формасы жана тексти бекитилгенден кийин саясий партиянын талапкерлеринин тизмесинен чыгып кетсе, анда талапкер жөнүндөгү маалымат талапкерлердин тизмесиндеги катар номерин кошкондо маалымат материалдарында толук түрдө өчүрүлөт.

| Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоодо шайлоочу канча бюллетень алат?

Шайлоочу 2 бюллетень алат, бирөө бирдиктүү округга жана бирөө бир мандаттуу округга.

| Бирдиктүү шайлоо округунда Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо үчүн бюллетень кандай болот?

Шайлоо бюллетени эки бөлүктөн турат: жогорку жана төмөнкү бөлүк.

Бюллетендин жогорку бөлүгүндө саясий партиялардын аттары чүчүкулак аркылуу аныкталган тартипте жайгаштырылган. Саясий партиянын ар бир аталышынын оң жагында бош аянт жайгаштырылган.

Саясий партиялардын тизмесинин аягында «Баарына каршы» деген сап бар, анын оң тарабында бош аянт бар.

Шайлоо бюллетенинин ылдый жагында аянттын сырткы сол тарабында номерленген 54 бош аянт бар. Бош аянттын саны саясий партиянын талапкерлеринин катталган тизмесиндеги талапкердин тартип номерине туура келет.

| Шайлоочу бирдиктүү шайлоо округу боюнча бюллетенге кантип белги коет?

Бирдиктүү шайлоо округу боюнча шайлоочу бюллетендин жогору жагындагы бир кутуга саясий партиянын каршысына тиешелүү белгини коет.

Шайлоо бюллетенинин ылдый жагында, шайлоочу өзү каалаган талапкердин катар номерине таянып, бир кутуга белги коет.

Ошентип, шайлоочу бул саясий партиянын талапкерлеринин тизмесинен партияны жана конкреттүү талапкерди тандоо укугуна ээ. Мисалы, шайлоочу «Ромашки» саясий партиясынын талапкерлеринин тизмесинде 10-номурга ээ болгон талапкер И.Ивановго добуш бергиси келет. Бул учурда шайлоочу алгач «Ромашки» партиясынын каршысындагы кутуну белгилейт, андан кийин 10 санынын жанындагы кутуну белгилейт.

| Шайлоочу саясий партиянын талапкерлеринин тизмесинде (бюллетендин асты) саясий партия үчүн гана чек белгисин коё алабы?

Ооба, шайлоочу бюллетендин ылдый жагына талапкерди белгилөө үчүн саясий партияны гана тандап алууга укуктуу. Мындай учурда анын добушу саясий партиянын пайдасына эсептелинет.

Шайлоочу саясий партияны жана партиянын талапкерлеринин тизмесинен бир нече талапкерди тандоо укугуна ээби (бюллетендин ылдый жагында)?

Жок, бул учурда бюллетень жараксыз болуп калат.

Бир мандаттуу округ боюнча Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо үчүн бюллетень кандай болот?

Шайлоо бюллетенинде чүчүкулак кармоодо аныкталган тартипте талапкерлердин фамилиялары, аты, атасынын аты жазылат.

Шайлоочу бир мандаттуу округда бюллетенди кантип белгилейт?

Бир мандаттуу шайлоо округу боюнча Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоодо шайлоочу талапкердин жанындагы кутучага же бюллетенге «Баарына каршы» деген тиешелүү белгини коет.

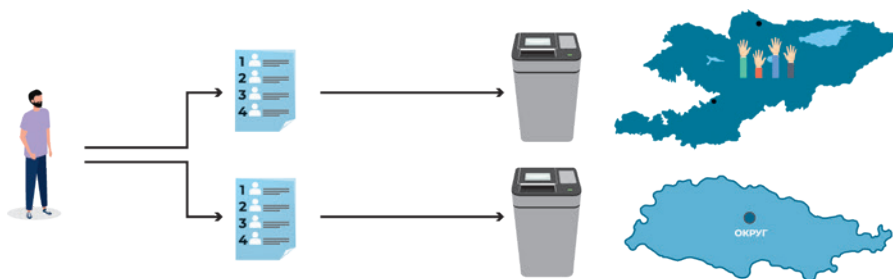
Эгерде талапкер маалыматтык материалдардын формасы жана тексти бекитилгенден кийин шайлоо жарышынан чыгып калса, анда эс алуудагы талапкер тууралуу маалымат, маалымат стендине жана добуш берүү бөлмөсүнө илиниши керекпи?

Эгерде талапкер маалыматтык материалдардын формасы жана тексти бекитилгенден кийин саясий партиянын талапкерлеринин тизмесинен чыгып кетсе, анда талапкер жөнүндөгү маалымат талапкерлердин тизмесиндеги катар номерин кошкондо маалымат материалдарында толук түрдө өчүрүлөт.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоодо автоматтык эсептөөчү урналар (АЭУ) колдонулабы?

Ооба, эки АЭУ колдонулат, бирөө бирдиктүү округ боюнча, экинчиси бир мандаттуу округ боюнча.

Толтурулган бюллетендер ар кандай АЭУга түшүрүлүшү керекпи?

Ооба. Ар бир шайлоо участогунда бирөө бирдиктүү округ үчүн, экинчиси бир мандаттуу округ үчүн эки АЭУ болот. Бюллетендер шайлоочулар тарабынан бир мандаттуу округда жана бирдиктүү округда добуш берүү үчүн тиешелүү мөөр басылган урналарга ташталат.

11. ДОБУШТАРДЫ ЭСЕПТӨӨ, ДОБУШ БЕРҮҮНҮН ЖЫЙЫНТЫКТАРЫН ЧЫГАРУУ

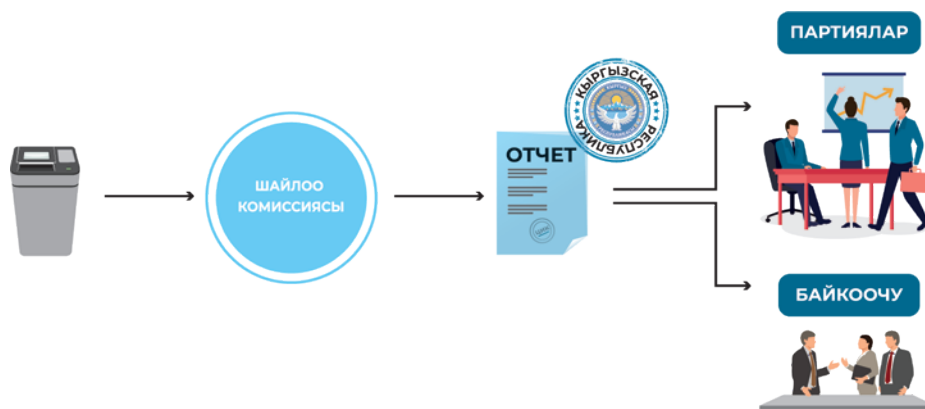
Добуштарды кол менен эсептөөнүн алдында участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы АЭУ боюнча добуш берүүнүн алдын ала жыйынтыктарын жарыялаганга тийишпи?

Ооба, АЭУ боюнча добуш берүүнүн алдын ала жыйынтыктары участкалык шайлоо комиссиясынын бардык мүчөлөрүнө, талапкерлердин өкүлдөрүнө, саясий партиялардын өкүлдөрүнө, байкоочуларга, жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрүнө жарыяланат, алар жөнүндө өзүнчө акт түзүлөт (добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протокол).

Добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө маалыматтар АЭУдан качан көрсөтүлүшү мүмкүн?

Маалыматтар АЭУдан участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү тарабынан саат 20:00дөн кийин, бирок добуш берүү күнү саат 23:00дөн кечиктирилбестен чыгарылат.

Участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү добуштарды санагандан кийин АЭУдан отчетторун кимге беришет?

Мөөр менен күбөлөндүрүлгөн, баштапкы жана акыркы идентификациялык отчеттор саясий партиялардын талапкерлеринин бардык өкүлдөрүнө, шайлоо участкасында турган байкоочуларга берилет.

Шайлоо участкаларында добуштарды кол менен саноо кандай тартипте жүргүзүлөт?

Добуштарды саноодо биринчи кезекте бир мандаттуу округдар боюнча депутаттыкка талапкерлер үчүн бюллетендер (добуштар) эсептелет. Экинчиден, бирдиктүү шайлоо округунда саясий партиялар жана алардын талапкерлери үчүн.

Бир мандаттуу округда бюллетендер кантип кол менен эсептелет?

Бир мандаттуу округдар боюнча талапкерлер үчүн берилген урналардан алынган бюллетендер сорттолуп, ар бир талапкер үчүн «Баарына каршы» позициясы үчүн өзүнчө саналат. Мында участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү жараксыз бюллетендерди жана такталбаган бюллетендерди бөлүп алышат. Андан кийин бир мандаттуу округ боюнча ар бир талапкерге берилген добуштар эсептелет. Маалыматтар добуш берүүнүн жыйынтыктарынын протоколуна жана анын чоңойтулган формасына киргизилет.

Бирдиктүү округ боюнча бюллетендерди кол менен эсептөө кандайча жүргүзүлөт?

Бирдиктүү округ боюнча талапкерлердин тизмеси үчүн берилген урналардан алынган бюллетендер «Баарына каршы» позициясынын ар бир саясий партиясы үчүн өзүнчө үймөлөргө иреттелет. Мында участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү жараксыз бюллетендерди жана такталбаган бюллетендерди бөлүп алышат. Ар бир саясий партия үчүн бюллетендерди саноонун натыйжасында алынган маалыматтар жана «Баарына каршы» позициясы жарыяланат жана добуш берүүнүн жыйынтыктарынын протоколуна жана анын чоңойтулган формасына киргизилет.

Кайсы бюллетендер бирдиктүү шайлоо округунда жараксыз деп эсептелет?

Бюллетень жараксыз деп эсептелет, эгерде:

- шайлоочу бюллетенге саясий партияга тиешелүү ящикке тиешелүү кутуга белгини койсо, бирок ошол эле учурда бюллетендин ылдый жагында талапкерлердин катар номерлери жазылган кутуга бирден ашык белгини койсо;
- шайлоочу бюллетендеги саясий партияга тиешелүү кутуга тиешелүү белгини койгон жок, бирок ошол эле учурда бюллетендин ылдый жагында талапкерлердин катар номерлери жазылган кутуга белги койду;
- Конституциялык Мыйзамда каралган башка учурларда.

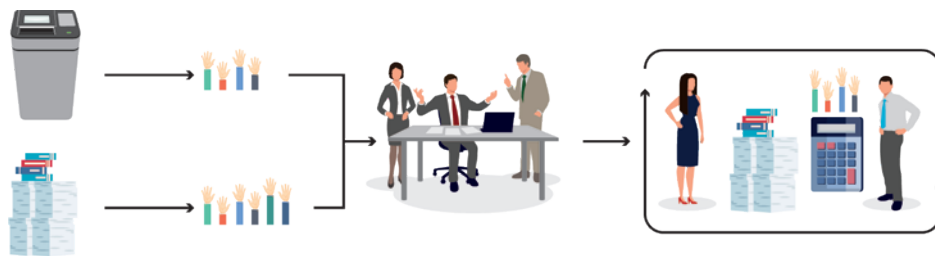
Саясий партиялар бюллетендерди санагандан кийин, участкалык шайлоо комиссиялары партиядан талапкерлердин тизмесиндеги ар бир талапкер үчүн бюллетендерди кантип эсептешет?

Участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн алдындагы столдордо ар бир саясий партия үчүн мештерге бөлүнгөн бюллетендер коюлган. Участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү шайлоо бюллетенинде көрсөтүлгөн кезектүүлүк тартибинде талапкерлердин тизмесинен талапкердин иреттик номери боюнча добуштарды эсептей башташат. Башкача айтканда, участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү саясий партияга берилген бюллетендерди 54 талапкерге салып, саясий партиядан ар бир талапкерге берилген добуштарды эсептешет. Талапкерлердин тизмесинен ар бир талапкер боюнча бюллетендерди саноонун натыйжасында алынган маалыматтар жарыяланат жана добуш берүүнүн жыйынтыктарынын протоколуна жана анын чоңойтулган формасына киргизилет.

Добуш берүүнүн жыйынтыктары автоматташтырылган башкаруу тутумуна же кол менен саноого ылайык түзүлгөнбү?

Добуш берүүнүн жыйынтыктары добуштарды кол менен эсептөөнүн жыйынтыгы боюнча түзүлөт.

АЭУ маалыматы кол менен эсептөө маалыматына дал келбесе эмне кылуу керек?

АЭУ маалыматы боюнча добуш берүүнүн жыйынтыктары менен добуштарды кол менен эсептөө боюнча добуш берүүнүн жыйынтыктары дал келбесе, талапкердин, саясий партиянын же байкоочунун өкүлүнүн талабы боюнча добуштарды кайра санап, бюллетендер кайра саналып чыгат, талапкердин, саясий партиянын же байкоочунун өкүлүнүн түздөн түз катышуусу менен жана алар тараптан визуалдык контролдоо мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу абзел. Мында шайлоо бюллетендери дыкаттык менен кайра саналып чыгат. Кандай болгон күндө да добуш берүүнүн жыйынтыктары добуштарды кол менен эсептөөнүн жыйынтыгы боюнча түзүлөт.

Участкалык шайлоо комиссиясынын жыйынтыктоочу протоколуна кандай талаптар коюлат?

Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы бекиткен формадагы добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протокол эки нускада толтурулат жана ага кол коюлган күн жана убакыт (саат, мүнөт) менен участкалык шайлоо комиссиясынын бардык мүчөлөрү кол коет.

Добуш берүүнүн жыйынтыктары жарыялангандан кийин, участкалык шайлоо комиссиясынын мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протокол, шайлоочулардын идентификациясы жана автоматтык эсептөөчү урналар жөнүндө баштапкы, акыркы чектер автоматтык эсептөөчү урналар менен сканерлөө аркылуу Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясынын борбордук серверине жөнөтүлөт.

Добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө маалыматтар Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясынын сайтына кантип жетет?

Добуш берүүнүн жыйынтыктары жарыялангандан кийин, участкалык шайлоо комиссиясынын мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протокол, шайлоочулардын идентификациясы жана автоматтык эсептөөчү урналар жөнүндө баштапкы, акыркы чектер автоматтык эсептөөчү урналар менен сканерлөө аркылуу Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясынын борбордук серверине жөнөтүлөт, андан кийин алар иштетилип жаткан учурда Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясынын сайтына жайгаштырылат.

Участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколду жана башка шайлоо документтерин кайда алып барат?

Добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколдун жана башка шайлоо документтеринин биринчи нускасы участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы тарабынан талапкерлердин жана саясий партиялардын өкүлдөрүнүн коштоосунда токтоосуз округдук шайлоо комиссиясына тапшырылат.

Өз кезегинде округдук шайлоо комиссиялары өз аймагында, округунда добуш берүүнүн жыйынтыктарын чыгарышат.

12. КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ КЕҢЕШИНИН ДЕПУТАТТАРЫН ШАЙЛООНУН ЖЫЙЫНТЫКТАРЫН АНЫКТОО

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоонун жыйынтыгын ким аныктайт?

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын бирдиктүү округда жана бир мандаттуу округдарда шайлоонун жыйынтыктары округдук шайлоо комиссияларынан түз алынган протоколдордун негизинде Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан анда камтылган маалыматтар аныкталат.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоонун жыйынтыгы качан аныкталышы керек?

Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоонун жыйынтыктарын добуш берүү күнүнөн тартып 20 календардык күндөн кечиктирбестен аныктайт.

Бирдиктүү округдагы шайлоонун жыйынтыгы кантип аныкталат?

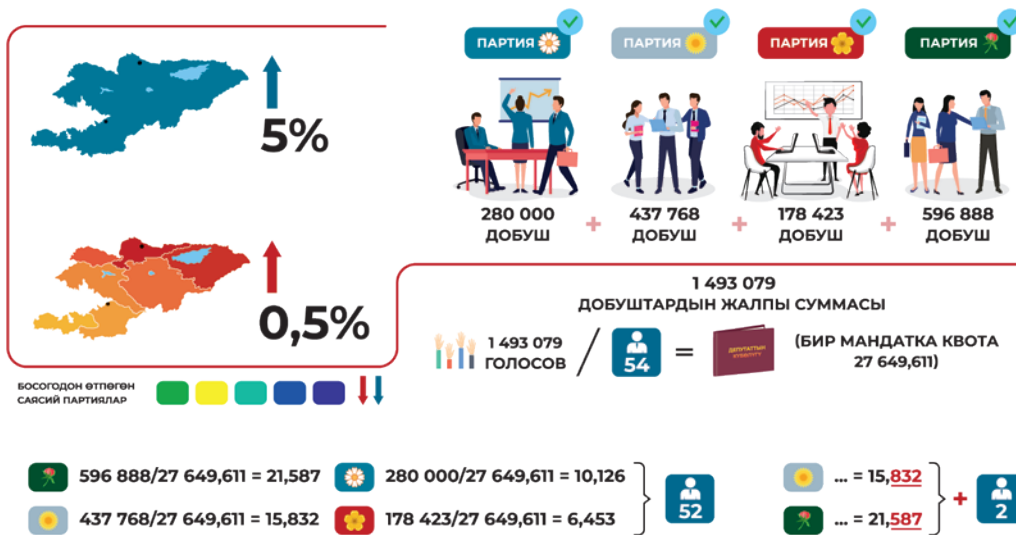
Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы шайлоо комиссияларынын протоколдорунун негизинде андагы маалыматтарды чогултуу менен ар бир саясий партияга жана талапкерлердин тизмесинен ар бир талапкерге шайлоо округунда берилген добуштарды эсептейт.

Мандаттарды бөлүштүрүүдө кайсы партиялар, кабыл алынбайт (депутаттык мандаттарды ала алышпайт)?

Саноонун жыйынтыгы боюнча, талапкерлердин тизмеси алынган саясий партиялар:

- жалпы республика боюнча добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын 5 пайызынан азы.
- ар бир облуста, Бишкек жана Ош шаарларында добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын 0,5 пайызынан азы.

Бирдиктүү округдагы саясий партиялар арасында 54 мандат кантип бөлүштүрүлгөн?

Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы 5% республикалык босогодон өткөн саясий партиялар үчүн Бирдиктүү округда берилген добуштардын жалпы суммасын эсептейт, облустарда, Бишкек жана Ош шаарларында 0,5%. Бул добуштардын жалпы саны 54кө бөлүнөт, анткени 54 мандат Бирдиктүү округда бөлүштүрүлгөн. Алынган жыйынтык - бир мандат алуу үчүн квота.

Андан кийин депутаттык мандаттарды бөлүштүрүүгө катышкан талапкерлердин ар бир тизмеси алган добуштардын саны ушул квотага бөлүнөт. Бөлүнүүнүн натыйжасында алынган сандын бүтүн бөлүгү - партиялардын талапкерлеринин тизмеси ала турган мандаттардын саны.

Мисалы: шайлоонун жыйынтыгы боюнча 5% республикалык босогодону жана 0,5% региондорду, Бишкек жана Ош шаарларын «Ромашки» (280,000 добуш), «Одуванчики» (437 768 добуш), «Лютики» (178 423 добуш) жана «Пионы» (596 888 добуш) партиялары жеңди деп коелу.

Бардык босогодон өткөн партияларга берилген добуштардын жалпы суммасы $280,000 + 437,768 + 178,423 + 596,888 = 1,493,079$.

Көрсөтүлгөн санды $54 \cdot 1\,493\,079 / 54 =$ (бир мандатка квота) менен бөлүңүз.

«Ромашки» $280\,000 / 27\,649,611 = 10,126$

«Одуванчики» $437\,768 / 27\,649,611 = 15,832$

«Лютики» $178\,423 / 27\,649,611 = 6,453$

«Пионы» $596\,888 / 27\,649,611 = 21,587$

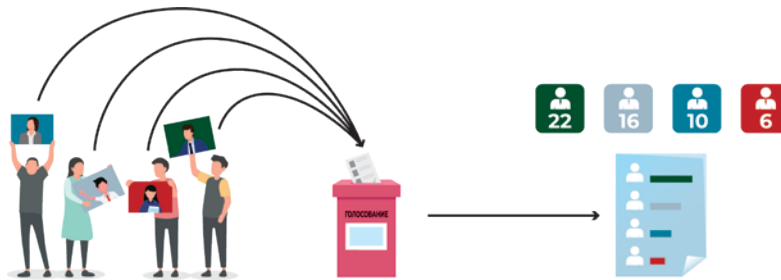
Жалпысынан 52 мандат сандар боюнча бөлүштүрүлгөн. Калган 2 мандат бөлүнүүнүн натыйжасында алынган сандын эң чоң бөлүкчөсүнө (калдыгына) ээ болгон партияларга берилет, башкача айтканда, «Одуванчики» жана «Пионы» ар бирине 1 мандат берилет.

Кайсы бир саясий партия шайлоонун жыйынтыгы боюнча бардык 54 мандатты ала алабы?

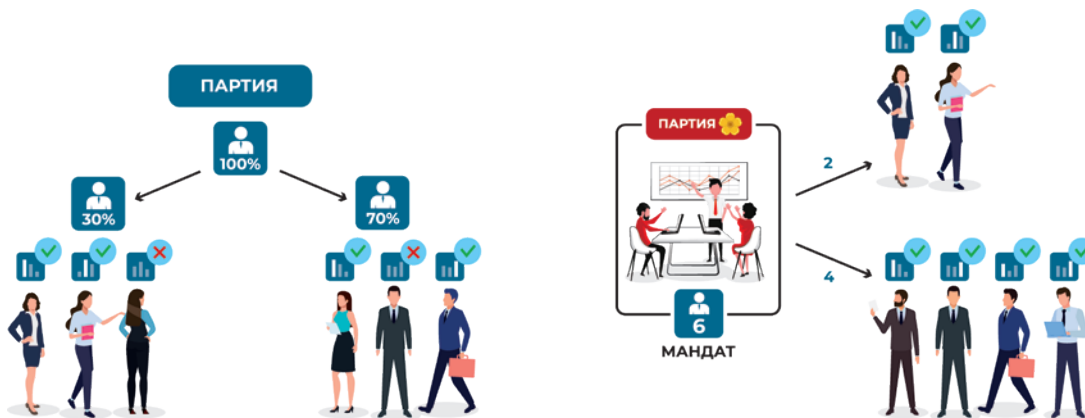
Жок, мыйзам бир партия үчүн эң көп мандат 27 мандат деп чектөөнү белгилейт.

Бирдиктүү округдагы талапкерлердин тизмесине түшкөн мандаттар тизмедеги талапкерлердин ортосунда кантип бөлүштүрүлгөн?

Мандаттар талапкерлердин тизмесинде талапкерлер алган добуштарга ылайык бөлүштүрүлөт, башкача айтканда добуштардын рейтингине ылайык.

Мандаттарды талапкерлердин тизмесинде бөлүштүрүүдө квоталар эске алынабы?

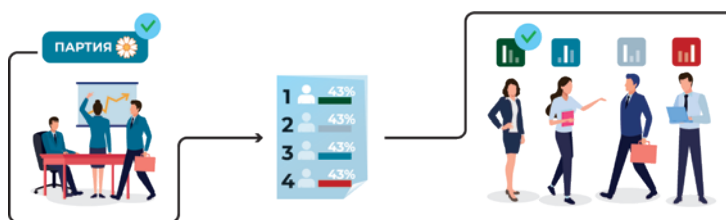
Партиянын ичинде мандаттарды бөлүштүрүүдө, биринчи кезекте, саясий партия алган мандаттардын жалпы санынын кеминде 30 пайызы эң көп добуш алган аял талапкерлердин арасында бөлүштүрүлөт.

Андан кийин мандаттардын жалпы санынын 70 пайызы башка талапкерлерге салыштырмалуу эң көп добуш берилген талапкерлердин арасында бөлүштүрүлөт. Мында саясий партиянын талапкерлеринин тизмесиндеги талапкерлердин позициясы ар бир талапкердин чогулткан добуштарынын санына жараша төмөндөө иретинде жылат.

Мисалы: Шайлоонун жыйынтыгы боюнча, «Лютики» партиясы 6 мандатты алды, анын ичинен 2 мандат «Лютики» партиясынан шайланган аялдардын талапкерлерине шайлоочулардын добушуна ылайык бөлүштүрүлүүгө тийиш. Башкача айтканда, бул 2 мандат «Лютики» партиясынын талапкерлеринин тизмесиндеги калган аялдарга салыштырмалуу эң көп добушка ээ болгон эки аялды алат. Башкача айтканда, мандат алуу үчүн анын талапкерлердин тизмесиндеги орду (саны) эмес, биринчи кезекте белгилүү бир талапкерге берилген добуштардын саны маанилүү.

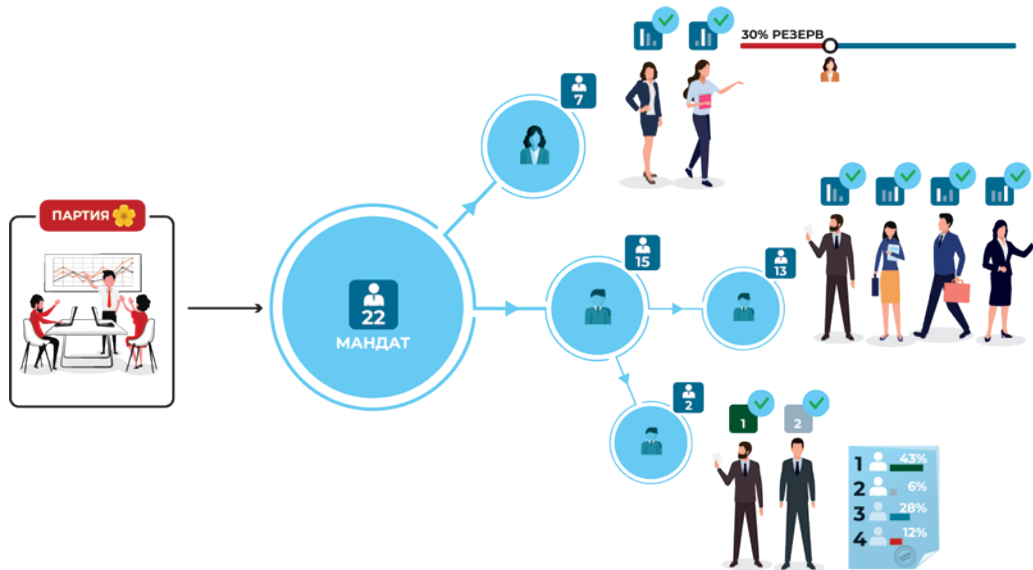
Калган 4 мандат калган добуштардын санына жараша калган талапкерлер арасында бөлүштүрүлөт.

Талапкерлердин тизмесиндеги талапкерлер бирдей добушка ээ болсочу?

Шайлоочулардын чогулткан добуштары бир саясий партиянын талапкерлеринин тизмесинен талапкерлердин ортосунда бирдей болгон учурда, талапкерлердин тизмесиндеги позицияларынын каттоодогу ыраттуулугу Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан белгиленген тизмени жайгаштыруу тартибине ылайык аныкталат.

Шайлоочулардын добуштарынын саны боюнча мандаттарды бөлүштүргөндөн кийин дагы эле бөлүштүрүлбөгөн мандаттар калса эмне кылуу керек?

Мында саясий партиялардын талапкерлеринин тизмесиндеги талапкерлердин ортосунда бөлүштүрүү Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясында тизмени каттоодо белгиленген талапкерлерди бул тизмеге жайгаштыруу тартибине ылайык жүргүзүлөт. Мында саясий партиянын талапкерлеринин тизмесиндеги талапкерлердин ырааттуулугу талапкерлер чогулткан добуштардын санына жараша аныкталат, ал эми калган талапкерлердин кийинки кезеги талапкерлерди жайгаштыруу тартибине ылайык аныкталат (Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы каттаган тизме).

Мисалы: «Пионы» партиясы 22 мандат алды, анын ичинен 7 талапкер аялдар арасында бөлүштүрүлдү (30% резерв).

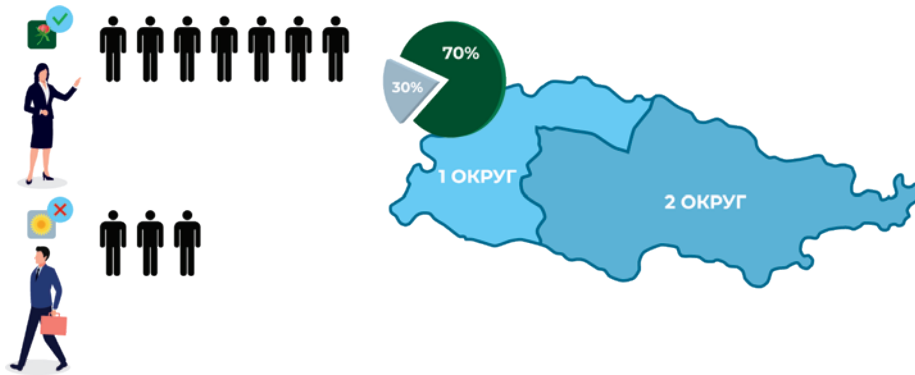
Калган 15 мандатты бөлүштүрүү менен 13 мандат добушка ээ болгон талапкерлер тарабынан алынган, калган талапкерлер нөл добушка ээ болгондуктан 2 мандат бөлүштүрүлбөй калган. Мында бул 2 мандатты талапкерлер Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясына каттоодон өтүүдө талапкерлердин тизмесине жайгаштыруу тартибине ылайык алышат.

Бир мандаттуу округдар боюнча шайлоонун жыйынтыктары кантип аныкталат?

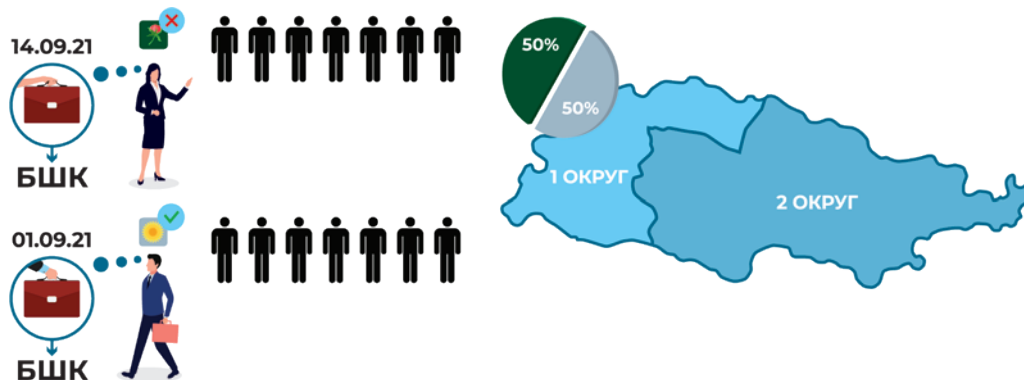
Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы шайлоо комиссияларынын протоколдорунун негизинде андагы маалыматтарды чогултуу менен ар бир талапкер боюнча бир мандаттуу округ боюнча берилген добуштарды эсептейт.

Ким жеңүүчү, башкача айтканда, бир мандаттуу округдан шайланган депутат болуп ким эсептелет?

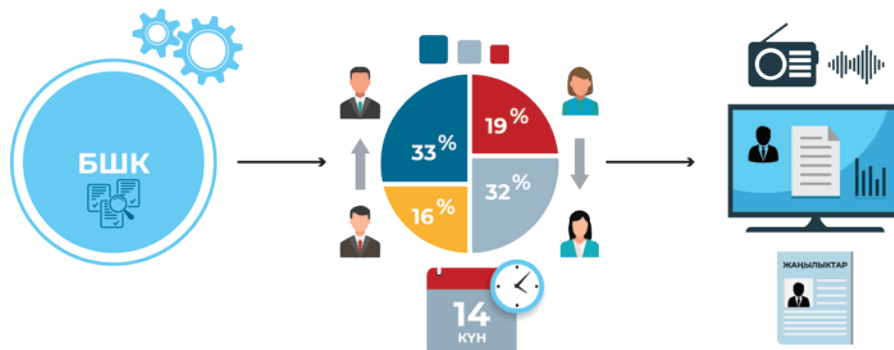
Бир мандаттуу округ боюнча Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин шайланган депутаты-бул бир мандаттуу округда добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын эң көп добушун алган талапкер.

Бир мандаттуу округда биринчи 2 талапкер бирдей добуш алсачы?

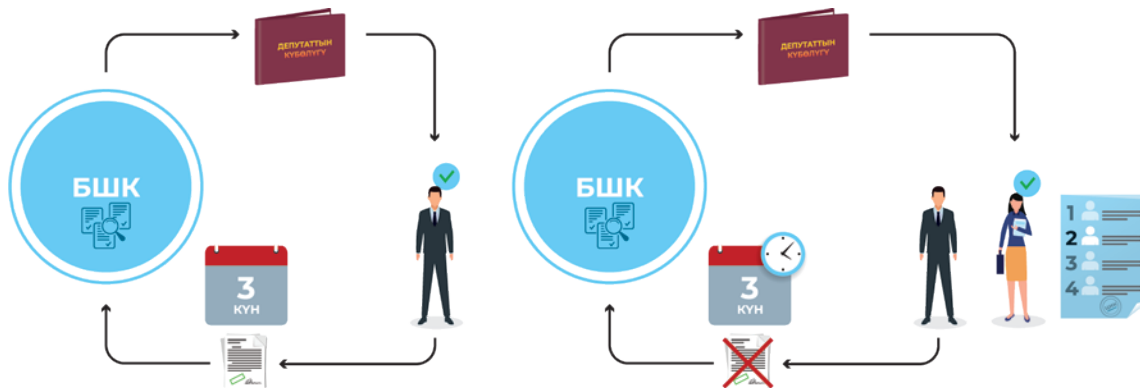
Мында каттоо үчүн документтердин толук пакетин мөөнөтү жана убактысы боюнча мурда тапшырган талапкер бир мандаттуу округда шайланды деп эсептелет.

Шайлоонун жыйынтыгын жарыялоонун акыркы мөөнөтү кандай?

Жалпыга маалымдоо каражаттарында Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоонун жыйынтыктарын расмий жарыялоо Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан шайлоонун жыйынтыктары аныкталган күндөн тартып 2 жуманын ичинде жүзөгө ашырылат.

Кайсы мөөнөттө шайланган депутат депутаттык статусуна туура келбеген ыйгарым укуктарын токтотушу керек?

Депутаттыкка шайланган талапкер 3 күндүн ичинде Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутатынын статусуна туура келбеген кызматынан кетүү жөнүндө арызынын көчүрмөсүн Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясына тапшырышы керек.

Эгерде депутаттыкка шайланган талапкер 3 күндүн ичинде Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутатынын статусуна туура келбеген ыйгарым укуктарынан баш тартуу талабын аткарбаса, анын депутаттык мандаты кийинки талапкерге өтөт.

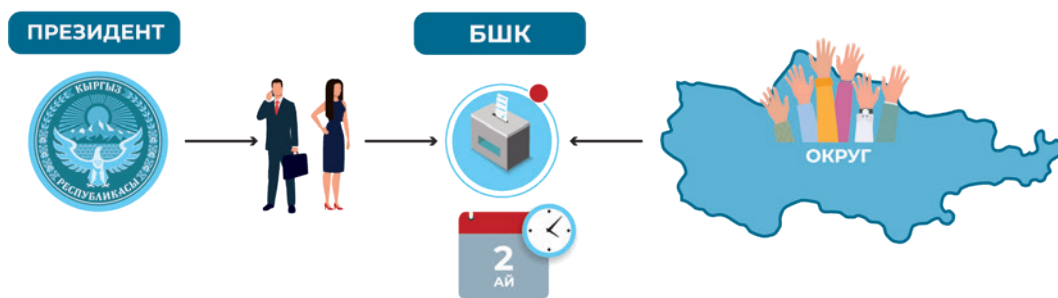
Талапкерлердин тизмеси боюнча саясий партиялар арасында депутаттык мандаттарды бөлүштүрүүнүн натыйжасында шайланган депутат мөөнөтүнөн мурда пенсияга чыккан учурда анын мандаты кимге өткөрүлөт?

Анын мандаты, Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын чечими боюнча, кезектеги талапкерге төмөнкү тартипте өткөрүлөт:

- аял депутаттын ичинен, аял депутаттын ыйгарым укуктары токтотулган учурда;
- эркек депутаттык ыйгарым укуктары токтотулган учурда эркек талапкерлердин ичинен.

Талапкерлердин тизмесинде тийиштүү жыныстагы көрсөтүлгөн адамдар жок болгон учурда, депутаттын мандаты ошол эле тизмеден кезектеги талапкерге өтөт. Эгерде саясий партиянын тизмесинде бир дагы талапкер калбаса, мандат Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешине кийинки шайлоого чейин бош бойдон калат.

Бир мандаттуу округ боюнча депутаттык мандаттарды бөлүштүрүүнүн натыйжасында шайланган депутат мөөнөтүнөн мурда чыккан учурда анын мандаты кимге өткөрүлөт?

Мында бул округда кайра шайлоо өткөрүлөт. Тийиштүү шайлоо округдарына кеткендердин ордуна Жогорку Кеңешке депутаттарды шайлоо Кыргыз Республикасынын Президенти тарабынан дайындалат жана бош депутаттык мандат пайда болгондон кийин эки айдын ичинде Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан конституциялык Мыйзамда белгиленген тартипте жана мөөнөттө өткөрүлөт. Бир мандаттуу шайлоо округдары боюнча Жогорку Кеңештин депутаттары Жогорку Кеңешке шайланган мөөнөтү аяктаганга чейин бир жыл же болбосо бир жылдан аз калганда чыгып кеткен учурда, чыгып кеткендердин ордуна депутаттарды шайлоо өткөрүлбөйт.

Кандай учурларда Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутатынын ыйгарым укуктары мөөнөтүнөн мурда токтотулат?

- анын фракциядан чыгуу жөнүндө жазуу жүзүндөгү арызын бериши;
- сот тарабынан аны аракетке жөндөмсүз деп таануу;
- депутат каза болгондо;
- аны дайынсыз жоголду же өлдү деп жарыялоо жөнүндө соттун чечими мыйзамдуу күчүнө киргенде;
- ага карата соттун айыптоо өкүмү мыйзамдуу күчүнө киргенде;
- ишке өтүү же депутаттык ыйгарым укуктарды аткаруу менен сыйышпаган ишти калтырбоо;
- Кыргыз Республикасынын чегинен тышкары туруктуу жашоого чыгуу;
- жарандыктан чыгуу, башка жарандыгы же башка жарандыгын алуу фактысын ачуу;
- бир сессиянын ичинде 10 же андан көп жумушчу күндүн ичинде жүйөлүү себептерсиз Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин жыйындарына келбегенде;
- шайлоону жараксыз деп табуу;
- депутаттык мандатты чакыртып алуу.

13. ШАЙЛОО ТАЛАШТАРЫН КАРОО ТАРТИБИ

Жарандардын шайлоо укуктарын, конституциялык Мыйзамдын талаптарын бузган мамлекеттик жана башка органдардын, алардын кызмат адамдарынын, шайлоо процессинин башка субъекттеринин чечимдерине жана (же) аракеттерине (аракетсиздигине) кайда кайрылууга болот?

Бул чечимдер Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык прокуратурага, ички иштер органдарына, шайлоо комиссияларына же сотко даттанылышы мүмкүн. Шайлоону даярдоодо жана өткөрүүдө шайлоо комиссиялары шайлоо комиссияларынын бардык деңгээлдеринде ыкчам жооп берүүчү координациялык топторду түзөт, алардын курамына укук коргоо органдарынын өкүлдөрү кирет. Ыкчам жооп кайтаруу координациялык тобунун негизги функциялары - шайлоо мыйзамдарынын бузулушуна ыкчам жооп берүү жана көрүлүп жаткан чаралар тууралуу жарандарды маалымдоо.

Шайлоо процессинде ички иштер органдарынын милдеттери кандай?

Ички иштер органдары шайлоо комиссияларынын чакыруусу боюнча шайлоо участкасынын аймагында, ошондой эле коомдук тартип бузулган учурда шайлоо участогунда коомдук тартипти камсыздоо үчүн талап кылынган жардам көрсөтүүгө милдеттүү. Ошондой эле, ички иштер органдары коомдук тартипти бузууларга байланыштуу арыздарды (даттанууларды), ошондой эле шайлоо процессинин субъекттеринин аракеттери боюнча арыздарды кароо үстүндө иштешет.

| Прокуратура органдарынын милдеттери кандай?

Прокуратура органдары аткаруу бийлигинин, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын жана алардын кызмат адамдарынын шайлоо мыйзамдарынын сакталышына көзөмөлдү жүзөгө ашырат, ошондой эле Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жоопкерчилик каралган алардын аракеттери жөнүндө арыздарды (даттанууларды) карайт.

| Укук коргоо органдары тарабынан шайлоо мыйзамдарынын бузулушу боюнча арызды кароо мөөнөтү кандай?

Шайлоочулардын, талапкерлердин, саясий партиялардын, шайлоо процессинин башка субъекттеринин шайлоого даярдануу учурунда түшкөн арыздары (даттануулары) келип түшкөн күндөн тартып 2 күндүн ичинде прокуратура жана ички иштер органдары тарабынан каралууга тийиш жана добуш берүү күнү же добуш берүү күнүнүн алдындагы күнү -дароо. Шайлоого даярдануу учурунда келип түшкөн арыздарда (даттанууларда) камтылган фактылар кошумча текшерүүнү талап кылган учурларда, алар боюнча чечимдер 3 күндөн кечиктирилбестен кабыл алынат. Прокуратуранын, ички иштер органдарынын арызы (даттануусу) боюнча кабыл алынган чечимдин көчүрмөсү дароо тиешелүү шайлоо комиссиясына жөнөтүлөт.

Арызды (даттанууну) кароодон баш тартылган учурда, прокуратура, ички иштер органдары баш тартуунун себептерин көрсөтүү менен чечимдин көчүрмөсүн дароо берүүгө милдеттүү.

| Шайлоо процессинин субъекттеринин шайлоо укуктарын бузган шайлоо комиссияларынын чечимдерине жана (же) аракеттерине (аракетсиздигине) ким даттана алат?

Шайлоочулар, талапкерлер, саясий партиялар, алардын ыйгарым укуктуу өкүлдөрү жана коомдук байкоочулар жарандардын шайлоо укуктарын бузган шайлоо комиссияларынын чечимдерине жана (же) аракеттерине (аракетсиздигине) каршы арыздарды (даттанууларды) бере алышат.

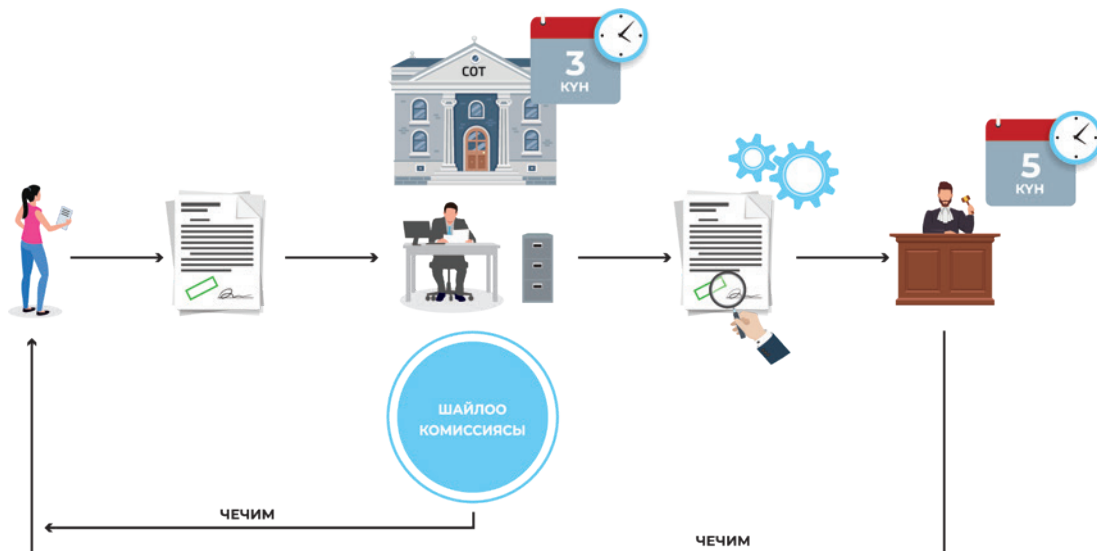
Шайлоо комиссияларынын чечимдерине жана (же) аракеттерине (аракетсиздигине) карата арыздарды жана даттанууларды берүүнүн акыркы мөөнөтү кандай?

Арыздар (даттануулар) шайлоо процессинин субъектиси анын шайлоо укуктарынын бузулгандыгы, чечим кабыл алуу, аракет (аракетсиздик) жөнүндө билген учурдан тартып, бирок 3 календардык күндөн кечиктирилбестен берилет.

Шайлоо комиссияларынын чечимдерине жана (же) аракеттерине (аракетсиздигине) кайда даттана аласыз?

Шайлоо процессинин субъекттеринин шайлоо укуктарын бузган шайлоо комиссияларынын жана алардын кызмат адамдарынын чечимдерине жана (же) аракеттерине (аракетсиздигине) Борбордук шайлоо комиссиясынын чечимдерине жана (же) аракеттерине (аракетсиздигине) даттанылышы мүмкүн. Кыргыз Республикасы биринчи инстанциядагы сотто (Бишкек шаарынын административдик соту), биринчи инстанциядагы соттун чечимин Жогорку Сотко. Жогорку Соттун чечими акыркы жана даттанууга жатпайт. Арызды (даттанууну) кароонун жыйынтыгы боюнча чыгарылган чечимге карата арыз (даттануу) жогору турган шайлоо комиссиясына, ал эми Борбордук шайлоо комиссиясынын чечимине даттанылган учурда 3 календардык мөөнөттүн ичинде сотко берилет (чечим чыгарылган күндөн тартып). Аракетсиздикке даттануу болгон учурда, арыз (даттануу) жогору турган шайлоо комиссиясына, ал эми Борбордук шайлоо комиссиясынын аракетсиздигине даттанылган учурда - аракет болушу керек болгон күндөн тартып 3 календардык күндүн ичинде сотко берилет (кабыл алынган). Арыздарды (даттанууларды) берүү мөөнөтүн калыбына келтирүү мүмкүн эмес. Көрсөтүлгөн мөөнөт аяктагандан кийин арыздар (даттануулар) кабыл алынбайт. Арыздарды (даттанууларды) берүү мөөнөтү чечим кабыл алынгандан кийинки күнү, аракет (аракетсиздик) башталат.

Шайлоо комиссияларынын чечимдерине жана (же) аракеттерине (аракетсиздигине) карата арыздарды жана даттанууларды кароонун мөөнөтү кандай?

Шайлоого даярдануу учурунда келип түшкөн арыздар (даттануулар) келип түшкөн күндөн тартып 3 күндүн ичинде, ал эми добуш берүү күнү же добуш берүү күнүнүн алдындагы күнү келип түшкөндөр - дароо шайлоо комиссиялары же соттор тарабынан каралууга тийиш. Шайлоого даярдануу учурунда келип түшкөн арыздарда (даттанууларда) камтылган фактылар кошумча текшерүүнү талап кылган учурларда, алар боюнча чечимдер 5 күндөн кечиктирилбестен кабыл алынат. Чечимди кабыл алган органдын мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн чечим дароо арыз ээсине жазуу жүзүндө тапшырылат.

Шайлоо комиссияларынын добуш берүүнүн жыйынтыктарын аныктоо жана шайлоонун жыйынтыктарын аныктоо боюнча чечимдерине ким даттана алат?

Талапкерлер, талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялар, алардын ыйгарым укуктуу өкүлдөрү жана байкоочулары добуш берүүнүн жыйынтыктарын белгилөө жана шайлоонун жыйынтыктарын аныктоо жөнүндө шайлоо комиссияларынын чечимдерине арыздарды (даттанууларды) бере алышат.

Добуш берүүнүн жыйынтыктарын белгилөө жана шайлоонун жыйынтыктарын аныктоо боюнча шайлоо комиссияларынын чечимдерине даттануунун акыркы мөөнөтү кандай?

Арыздар (даттануулар) добуш берүүнүн жыйынтыктары белгиленген же шайлоонун жыйынтыктары аныкталган күндөн тартып 3 календардык күндүн ичинде берилет. Кабыл алынган чечимдер боюнча арыздар (даттануулар) чечим чыгарылган күндөн тартып 3 календардык күндүн ичинде берилет. Биринчи инстанциядагы соттун чечимине даттануу соттун чечими чыккан күндөн тартып 3 календардык күндүн ичинде берилиши мүмкүн.

Добуш берүүнүн жыйынтыктарын белгилөө жана шайлоо жыйынтыгын аныктоо боюнча шайлоо комиссияларынын чечимдерине арыздарды жана даттанууларды кароонун мөөнөтү кандай?

Келип түшкөн арыздар (даттануулар) келип түшкөн күндөн тартып 3 күндүн ичинде шайлоо комиссиялары же соттор тарабынан каралууга тийиш. Арыздарда (даттанууларда) камтылган фактылар кошумча текшерүүнү талап кылган учурларда, алар боюнча чечимдер 5 күндөн кечиктирилбестен кабыл алынат. Чечимди кабыл алган органдын мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн чечим дароо арыз ээсине жазуу жүзүндө тапшырылат. Райондук (шаардык) соттун мыйзамдуу күчүнө кирген чечимине даттануу Жогорку Сотко келип түшкөн күндөн тартып 5 календардык күндүн ичинде кассациялык тартипте каралат. Жогорку сотко кассациялык даттануу берилет, ал Борбордук шайлоо комиссиясынын өкүлүн милдеттүү түрдө чакырат. Кассациялык инстанциядагы соттун аныктамасы ал чыгарылган учурдан тартып мыйзамдуу күчүнө кирет, акыркы жана даттанууга жатпайт. Арыздарды (даттанууларды) берүү мөөнөтүн калыбына келтирүү мүмкүн эмес. Көрсөтүлгөн мөөнөт аяктагандан кийин арыздар (даттануулар) кабыл алынбайт.

14. ОКРУГДУК ШАЙЛОО КОМИССИЯЛАРЫНЫН ДАРЕКТЕРИ ЖАНА ТЕЛЕФОН НОМЕРЛЕРИ

№1 Лейлек шайлоо округу - Дареги: Исфана шаары, Кошмуратов көчөсү, 46, райондук мамлекеттик администрациясынын имараты тел.: 03656 5 01 24

№2 Баткен шайлоо округу - Дареги: Баткен шаары, Т. Садыков көчөсү, 1, райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03622 5 02 10, 03622 5 07 03

№ 3 Кадамжай шайлоо округу - Дареги: Кадамжай шаары, А. Орозбеков көчөсү, 98, райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03655 5 15 29

№ 4 Көк-Жар шайлоо округу - Дареги: Ноокат району, Ноокат шаары, Ленин көчөсү, №7, Ноокат райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03230-52998

№ 5 Ноокат шайлоо округу - Дареги: Ноокат району, Ноокат шаары, Ленин көчөсү, №7, Ноокат райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03230 5 29 98

№ 6 Араван шайлоо округу - Дареги: Араван району, Араван айылы, Ленин көчөсү, №1, Араван райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03231 5 12 15

№ 7 Ош шайлоо округу - Дареги: Ош шаары, мэриянын имараты, Ленин көчөсү, № 221, тел.: 0322 5 53 20

№ 8 Төлөйкан шайлоо округу - Дареги: Кара-Суу шаары, Кара-Суу райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, Ленин көчөсү, №2, тел.: 03232 5 08 80

№ 9 Кара-Суу шайлоо округу - Дареги: Кара-Суу шаары, Кара-Суу райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, Ленин көчөсү, №2, тел.: 03232 5 08 80

№ 10 Куршаб шайлоо округу - Дареги: Өзгөн району, Өзгөн шаары, Өзгөн райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, Манас көчөсү, №132, тел.: 03233 5 07 25

№ 11 Алай шайлоо округу - Дареги: Алай району, Гүлчө айылы, Алай райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, Ленин көчөсү, 68, тел.: 6803234 5 08 38

№ 12 Өзгөн шайлоо округу - Дареги: Өзгөн району, Өзгөн шаары, Өзгөн райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, Манас көчөсү, №132, тел.: 03233 5 07 25

№ 13 Сузак шайлоо округу - Дареги: Сузак району, Сузак айылы, Дакан-Палван көчөсү, №8, райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 0 3748 5 02 10

№ 14 Жалал-Абад шайлоо округу - Дареги: Жалал-Абад шаары, Ж. Бакиев көчөсү, №38, мэриянын имараты, тел.: 0 03722 2 39 65

№ 15 Базар-Коргон шайлоо округу - Дареги: Базар-Коргон району, Базар-Коргон шаары, Б. Осмонов көчөсү, №170, райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03736 5 01 20

№ 16 Ноокен шайлоо округу - Дареги: Ноокен району, Масы айылы, И. Турдумбетова көчөсү, №37, райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03734 5 16 04

№ 17 Аксы шайлоо округу - Дареги: Аксы району, Кербен шаары, Ныязалы көчөсү, №38, райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03742 5 10 10

№ 18 Ала-Бука шайлоо округу - Дареги: Ала-Бука району, Ала-Бука айылы, С.Ибраимов көчөсү, №37, райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03741 5 02 26

№ 19 Токтогул шайлоо округу - Дареги: Токтогул району, Токтогул шаары, А. Сүйөркулов көчөсү № 1, райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03747 5 00 29

№ 20 Манас шайлоо округу - Дареги: Кара-Буура району, Кызыл-Адыр айылы, Ч.Айтматов көчөсү, 7

№ 21 Талас шайлоо округу - Дареги: Талас шаары, К.Нуржанов көчөсү, №18. Мэрия, тел.: 03422 5 20 83

№ 22 Жайыл шайлоо округу - Дареги: Жайыл району, Кара-Балта шаары, Т. Кожомбердиева көчөсү, №102, Жайыл райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03133 3 73 46

№ 23 Москва шайлоо округу - Дареги: Москва району, Беловодское айылы, Ленин көчөсү, №27, Москва райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03131 5 27 68

№ 24 Сокулук шайлоо округу - Дареги: Сокулук району, Сокулук айылы, Фрунзе көчөсү, №116, Сокулук райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03134 5 10 11, 03134 5 10 32

№ 25 Аламүдүн шайлоо округу - Дареги: Аламүдүн району, Лебединовка айылы, Ленин көчөсү №354, Аламүдүн райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 0312 61 71 25

№ 26 Ленин шайлоо округу - Дареги: Бишкек шаары, Москва көчөсү, №15, тел.: 0312 38 24 26

№ 27 Биринчи май шайлоо округу - Дареги: Бишкек шаары, Москва көчөсү, №15, тел.: 0312 38 24 26

№ 28 Октябрь шайлоо округу - Дареги: Бишкек шаары, Москва көчөсү, №15, тел.: 0312 38 24 26

№ 29 Свердлов шайлоо округу - Дареги: Бишкек шаары, Москва көчөсү, №15, тел.: 0312 38 24 26

№ 30 Ысык-Ата шайлоо округу - Дареги: Ысык-Ата району, Кант шаары, К.Абдраимов көчөсү, №78, Ысык-Ата райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03132 5 23 65

№ 31 Чүй-Кемин шайлоо округу - Дареги: Токмок шаары, Ленин көчөсү, №377, Токмок мэриясынын имараты, тел.: 03138 3 31 67

№ 32 Кочкор шайлоо округу - Дареги: Кочкор району, Кочкор айылы, Исакеев көчөсү, №41, Кочкор райондук каржы башкармалыгынын имараты, тел.: 03535 5 11 77

№ 33 Нарын шайлоо округу - Дареги: Нарын шаары, Ленин көчөсү, №76, Нарын шаарынын мэриясынын имараты, тел.: 03522 5 60 19

№ 34 Жети-Өгүз шайлоо округу - Дареги: Тоң району, Бөкөнбаев айылы, Атакан көчөсү, №54, Тоң райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03230 5 29 98

№ 35 Ак-Суу шайлоо округу - Дареги: Каракол шаары, Тыныстанов көчөсү, №21, Каракол шаарынын мэриясынын имараты тел.: 0556 16 17 06

№ 36 Ысык-Көл шайлоо округу - Дареги: Чолпон-Ата шаары, Советский көчөсү, №1,
Ысык-Көл райондук мамлекеттик администрациясынын имараты, тел.: 03943 4 37 77